

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΑΡΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ

στους κακούς μαθητές, φοιτητές και
καθηγητές, και
στη μνήμη των 250.000 σκοτωμένων
κομπάρσων του CNN

ΔΥΟ
2

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο ΟΜΙΛΗΤΗΣ (φτιαχνοντας τα χαρτιά του): Τι θέλετε να συζητήσουμε σήμερα; Για το εμπόριο, την πολιτική ή τη λογοτεχνία;

ΦΩΝΗ ΑΠΟ ΤΗ ΓΑΛΑΡΙΑ: Ποιά είναι η διαφορά;

Αββά ντε Περινιδόν, "Pump up the volume"

Όλα είναι σκατά. Από τέτοιες χονδροειδείς διαπιστώσεις πρέπει να ξεκινάει η κριτική αυτού του γερασμένου κόσμου και η επίθεση εναντίον του. Σκατά η πολιτική που όπως και αν την ονομάζει κανείς, σοσιαλιστική ή φιλελεύθερη, δεν είναι ποτέ τίποτα άλλο από την τέχνη της διακυβέρνησης των ανθρώπων. Σκατά η κουλτούρα, το εμπόρευμα που βοηθά να πουληθούν κι όλα τα υπόλοιπα εμπορεύματα. Σκατά η μόδα της εποχής, ο εθνικισμός, που μας παραμυθιάζει με δόξες παλιές που δεν τις αναγνωρίζουμε γιατί δεν τις γουστάρουμε. Σκατά όλες οι θρησκείες που σου ζητάνε να λατρεύεις στα είδωλα τη δύναμη που απαρνήθηκες και που γι' αυτό το λόγο την έχεις για πάντα χάσει. Σκατά και η άλλη μόδα της εποχής, ο ναρκισσισμός και η λατρεία της "προσωπικής έκφρασης", λέξεις-καραμέλλα στο στόμα όλων των ανέκων να ζήσουν ελεύθεροι άρα να μοιραστούν την ποίηση της ζωής με τους συνανθρώπους τους. Σκατά και η ποίηση. Ποιά ποίηση; Οι λέξεις φυλακισμένες στα βιβλία πουλιούνται στους πάγκους των εμπορών δέκα δραχμές η φράση, δύο δραχμές οι φθόγγοι οι άφωνοι. Για να κάνεις σήμερα ποίηση πρέπει να έχεις τα κότσια να πολεμήσεις αυτούς που τη γαμήσανε. Αυτούς που την κάνανε θέμα συζητήσεων στους λογοτεχνικούς κύκλους. "Ποίηση" λένε σήμερα τις προσκλησεις για τσιβί. Οι αληθινοί ποιητές είναι αλλού. Παίρνουν το δρόμο του Ρεμπώ. Αλλάζουν τη ζωή. Και κοιτάνε με ειρωνεία το Ρεμπώ τον έμπορο όπλων. Η ποίηση όπως τη ξέρατε είναι γνωστό αυτό - αυτοκαταστράφηκε εδώ και εκατό χρόνια. Οι έμποροι σήμερα σκυλεύουν το πτώμα της. Κάτω η λογοτεχνία κι' όλοι οι άλλοι κοινωνικοί αμυντικοί μηχανισμοί! Ποτέ πια φράσεις της υποκατάστασης για δέκα δραχμές η οκά, ποτέ πια ιδέες ειλογικευμένες για ποίημα στα πανηγύδια! "Ο κάθε άνθρωπος", έλεγε ένας φίλος, "είναι φτιαγμένος από τα πράγματα που έχει απομοιώσει, από τους ανθρώπους που έχει αγαπήσει. Γράφω μόνο και μόνο για να κάνω φίλους. Μαζί τους θα ξαναφτιάξω τον εαυτό μου και τη ζωή."

Ιδού το δευτερο τεύχος. Το δευτερο μέρος των ταξικιών αγώνων στην Ελλάδα αφορά τις συγκρούσεις γύρω από την εκπαίδευση. Ο πόλεμος του Κόλλπου σας απασχολήσει. "Τελεβωσε". Κάπου κάποιος καινούργιος αρχίζει. Οι ηγέτες διαδέχονται ο ένας τον άλλο χαμογελαστοί. Τα κείμενά

μας θεωρούν δευτερευόν κάθε ζήτημα ύφους και στυλ ακριβώς επειδή αναζητούν πρωτίστως να αποκαλύψουν το περιεχόμενο των κοινωνικών συγκρούσεων. Είναι γραμμένα έτσι ώστε ν' αποτελέσουν τη βάση πρόσκαιρων συνεννοήσεων. Όσοι έχετε μάθει να ζείτε μέσω των άλλων, να κρβετε τις αδυναμίες σας και ν' αγνοείτε το παν που μπορείτε να γίνετε, εδώ δε θα βρείτε τίποτα για να μιμηθείτε. Αν είστε με το μέρος του "ελεύθερου" τύπου περάστε στο αντίπαλο στρατόπεδο. Αν είστε οι άγνωστοι φίλοι μας γράψτε στη παρακάτω διεύθυνση. Έχουμε πολλά να πούμε.

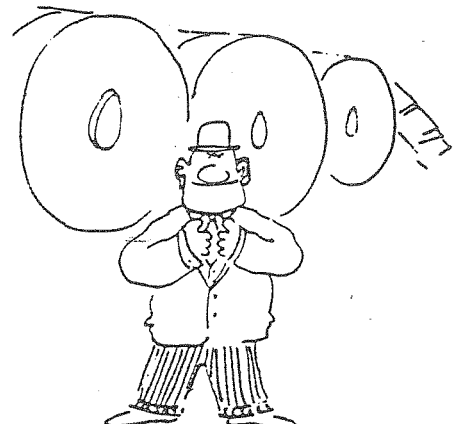
Λαβεναίρ

Ευχαριστώ τη Γκαράνς για τη συμβολή της στη θεωρητική και τεχνική επεξεργασία του τεύχους.

Διεύθυνση πεπικοινωνίας: ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΑΡΙΑΣ, Τ.Θ. 78513,
17602 ΚΑΛΛΙΘΕΑ (ΤΖΙΤΖΙΦΙΕΣ), ΑΘΗΝΑ

Η "ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ"

© "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ" ΤΥΠΟΣ

ΔΙΑΓΩΓΗ

ΕΠΙΜΕΜΠΤΟΣ

Στον Βαγγέλη, την Έλεα
το Γιάννη, τη Μαριμαίτη...

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΛΕΙΩΣΕ! Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ ΠΟΤΕ!

Ο απόηχος των μαθητικών καταλήψεων που συντάραξαν για δύο μήνες την Ελλάδα δεν έχει κοπάσει ακόμα. Μερικοί από τους μαθητές που συμμετείχαν στις καταλήψεις των σχολείων και τις διαδηλώσεις και συγκρούσεις των Δεκεμβρη '90 και Γενάρη '91 διώχθηκαν δικαστικά με τη μβα ή την άλλη αφορμή κι αρκετοί παρενοχλούνταν γι' αρκετό καιρό από τα αστυνομικά τμήματα της γειτονιάς τους. Μαθητικές αντιπροσωπείες διαφόρων σχολείων στην Αθήνα δεν έπαυσαν να συναντιούνται και να συζητούν το ενδεχόμενο μιας νέας κινητοποίησής τους την καινούργια σχολική χρονιά, που μόλις άρχισε. Έχουσιν, όμως, γνώσιν οι φύλακες. Ο υπουργός Παιδείας απέφυγε σοφά να θίξει εκ νέου τους λυκειόπαιδες και στις καλοκαιρινές προτάσεις του υπουργείου για την Παιδεία δε συμπεριλαμβάνεται καμμιά αλλαγή στο εκπαιδευτικό καθεστώς των λυκείων.

Οι μαθητικές καταλήψεις έχουν αναγνωριστεί πια απ' όλους σαν ένα σημαντικό γεγονός όχι μόνο της εκπαιδευτικής αλλά και της κοινωνικής ιστορίας των τελευταίων χρόνων. Κι όμως, παρότι δεν αποτέλεσαν κεραυνό εν αιθρία*, οι μοντέρνοι έφηβοι τύχαιναν πλήρους περιφρόνησης από τους ίδιους ακριβώς ανθρώπους που μετά τις κινητοποιήσεις θα τους υμνούσαν και θα τους έκαναν τους ήρωες-αντίβαρο της δικής τους ανημπόριας. Λίγες μόνο μέρες πριν την έναρξη των πρώτων καταλήψεων στην Κρήτη, ένα underground περιοδικό επιδιόδταν σε αυτο-επιβεβαιωτικές γενικεύσεις του τύπου: " Στις αρχές της δεκαετίας του '90 έχει αποδειχτεί (δυστυχώς ή ευτυχώς) και μάλιστα χωρίς κανέναν να το αμφισβητήσει, πως η ζωντάνια, το πάθος για ζωή, η λεύτερη σκέψη και η δημιουργικότητα

*Είχαν προηγηθεί οι καταλήψεις 60 τεχνικών λυκείων το Μάρτη του '88, με παρόμοια αιτήματα και διαδικασίες γενικών συνελεύσεων. Ορισμένα λυκεία προχώρησαν σε κατάληψη το Γενάρη του '90 συμμετέχοντας με τον τρόπο τους στις διαμαρτυρίες για την αθώωση του Μελλάστα και δεν ήταν λίγοι οι μαθητές που πήραν μέρος στην κατάληψη του Πολυτεχνείου, για τον ίδιο λόγο.

δεν έχουν να κάνουν πλέον και πολλά πράγματα με εκείνη τη βιολογική ηλικία με την οποία, το δουλοκτητικό σύστημα των γήινων[!] κοινωνιών συνηθίζει να ταξινομεί τους υπηκόους του σε παιδιά, έφηβους, ώριμους, μεσήλικες και γέροντες. Ήδη αντιμετωπίζουμε το πριν από κάποια χρόνια αδιανόητο και απίστευτο φαινόμενο, του να είναι πιο ριζοσπαστικοί και αφυπνισμένοι οι νέοι από 25-35 από όσο εκείνοι της ηλικίας 15-25." Τρεις μήνες μετά το ίδιο περιοδικό ανακάλυπτε ότι η ίδια γενιά, "η γενιά των Ρ.Ο. και των Υ.Φ.Ο, όπως πολλοί την είχαν αποκαλέσει, έδειξε ότι έχει μια δυναμική... Είναι πολύ σημαντικό ότι τα παιδιά εξανάγκασαν την κυβέρνηση του "τσαμπουνά" να πάρει πίσω, όλα όσα περί παιδείας ονειρευόταν, μέσα σε μια νύχτα, και ν' αποσύρει ένα υπουργό της. Κάτι που ούτε η ΟΛΜΕ, ούτε η ΓΣΕΕ, ούτε η ΟΤΟΕ, τους προηγούμενους μήνες κατάφεραν σε δικές τους κινητοποιήσεις, για αιτήματα του κλάδου τους."*

Είναι πάγια τακτική πολλών αριστερών και αντιεξουσιαστών ν' αντιμετωπίζουν τον κόσμο μ' ένα δογματικό, απλοϊκό και μη διαλεκτικό τρόπο σκέψης. Γι' αυτούς τα πράγματα στη ζωή είναι ασπρο-μαύρο. Τα ίδια πρόσωπα σήμερα εξεγείρονται; Είναι ωραίοι! Αύριο κείθονται στ' αυγά τους; Είναι μίζεροι και ανίκανοι για εξέγερση!

Κοιτάξτε τις εξιστορήσεις των καταλήψεων και των συγκρούσεων καθώς και τα σχόλια που δημοσιεύτηκαν στον αντιεξουσιαστικό τύπο για να μην αναφερθούμε στο γλύψιμο που έριξαν στους μαθητές ο ημερήσιος τύπος και τα περιοδικά μόδας. Όλοι εξήραν τη φαντασία και την αγωνιστικότητα των μαθητών. Κανείς από τους αντιεξουσιαστές δεν μπήκε στον κόπο ν' αναρωτηθεί πως "η γενιά των κομπιούτερ και των χάμπουργκερ" μετατράπηκε μέσα σε μια νύχτα σε αγωνιστική πρωτοπορία. Πως, αλήθεια, αυτοί που μέχρι χτες δέχονταν ροχάλες από παντού έγιναν ξαφνικά υποψήφιοι πελάτες κάθε ιδεολογικού μικρομάγαζου; Η απάντηση είναι τόσο γνωστή, όσο και ανομολόγητη: πολλοί "επαναστάτες" και μη έχουν συνηθίσει - λόγω του ότι είναι ανίκανοι να μιλήσουν για τον εαυτό τους και να δράσουν για τον εαυτό τους - να προβάλλουν τις κάθε λογής φαντασιώσεις τους πάνω στα κοινωνικά κινήματα που για τον α ή β λόγο είναι αναγκασμένοι να παρακολουθούν εξ αποστάσεως. Το ίδιο ισχύει για τους αριστεριστές φοιτητές που, αντίθετα με τους μαθητές, προχώρησαν σε καταλήψεις σχολών χωρίς την έγκριση γενικών συνελεύσεων και είχαν το θράσος να επιχειρήσουν να καθοδηγήσουν τους εξεγερμένους μαθητές αποδεικνύοντας για άλλη μια φορά τη λενινιστική νοοτροπία τους.

Τι έγινε λοιπόν εκείνες τις μέρες; Ας το πούμε απλά. Δεν έγινε δα καμμία κοσμογονική αλλαγή. Τα επίσημα αιτήματα των μαθητών ("ισότητα ευκαιριών στην εκπαίδευση", "αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης")

* Άνοιχτή Πόλη, τεύχη 24 και 25.

ήταν πλίπες. Οι πιο έξυπνοι απ' αυτούς τδ'χαν καταλάβει απ' την αρχή. Εμείνο που ήταν ριζοσπαστικό ήταν δ,τι προχωρούσε πιο πέρα απ' αυτά καθώς και ο τρόπος με τον οποίο διενδίκησαν δ,τι διενδίκησαν. Κι' αυτό που επίσημα διενδίκησαν δε θα μπορούσε να τους οδηγήσει πουθενά αλλού παρά εκεί που τους οδήγησε, ή μάλλον θάπρεπε να πω εκεί που ΜΑΣ οδήγησε: πάλι πίσω στο γκρίζο κδσμο του ωραριου της σχολικης φυλακίης. Αλλά ας πάρουμε τα πράγματα απ' την αρχή. Κυριολεκτικά απ' την αρχή.

Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ Η' ΠΩΣ ΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ ΒΛΑΧΟΙ ΤΟΥ ΒΟΡΡΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΜΙΚΡΟΑΣΤΟΙ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

"Εύκολον είναι, αδελφοί (sic!), να συμπεράνητε όλα τὰ ἀγαθὰ, ὅσα ἀναγκάλως ἐπιφέρει ἡ παιδεία εἰς τὰς πολιτικὰς κοινωνίας, ἀρκεῖ μόνον νὰ κάμετε μικρὰν σύγκρισιν τῶν πεπολιτισμένων ἔθνῶν τῆς Εὐρώπης μὲ τὰ πανάθλια τῆς Ἀσίας ἀνδράποδα, διὰ νὰ γνωρίσητε πραγματικῶς τὴν ἀλήθειαν. Ἡ φιλοσοφία ὕψωσε τὴν περικλεεστάτην Εὐρώπην εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς δόξης καὶ τῆς λαμπρότητος, δι' αὐτῆς οἱ Εὐρωπαϊοὶ ὠδηγήθησαν εἰς ὠφελιμοτάτας ἀνακαλύψεις καὶ ἀληθείας, εἰσέδυσαν εἰς τὰ μυστήρια τῆς φύσεως, ἐρρύθμισαν τὰ ἥθη των, ἐτελειοποίησαν τὴν νομοθεσίαν των, ἀπεκατέστησαν φιλόανθρωποι, φιλοδίκαιοι, εὐεργέται (sic!) τοῦ εἴδους των καὶ ἀπολεύουν τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας, ἡ δὲ ἀμάθεια κατακρατεῖ εἰς κτηνώδη κατάστασιν τοσαῦτα μιλιούνια κατοίκων τῆς Ἀσίας, τὰ ὅποια μὴ γνωρίζοντα παντᾶπασι τὸ τέλος διὰ τὸ ὅποῖον ἐγεννήθησαν εἰς τὸν κόσμον, μὴ διαφέροντα ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῶα παρά κατὰ τὴν μορφήν, ἀτιμάζουν τὸ κατ'εἶκόνα καὶ καθ'ὀμοίωσιν πλάσμα τοῦ πανσόφου δημιουργοῦ (!), καὶ εἶναι ὄνειδος καὶ ἐξουθένημα ὄλων τῶν λαῶν τῆς οἰκουμένης".

Αυτός ο ανιστόρητος και ιδεολογικός λόγος της Πελοποννησιακής Γερουσίας στη προκήρυξη της την απευθυνόμενη στο πελοποννησιακό λαό και συνταχθεῖσα εν Τριπόλει την 27η Απριλλίου 1822, δεν ήταν απλός ρητορισμός. Οι ηγέτες της επανάστασης-πρόχοντες, στρατιωτικοί, πολιτικοί, διανοούμενοι, μεγαλέμποροι-περίμεναν τα φώτα της σωτηρίας, ή ακριβέστερα το πράσινο φως για την εγκαθίδρυση της κυριαρχίας τους από την Ευρώπη. Κι αυτή δεν τους διέφευσε. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (στοιχειώδης, μέση και ανώτατη εκπαίδευση), όπως και πλείστοι άλλοι δημόσιοι θεσμοί που κρατούν ως σήμερα, οργανώνεται πάνω σε γερμανικά πρότυπα με διατάγματα της Βαυαρικής Αντιβασιλείας μέσα στη δεκαετία του 1830. Ενώ η αλληλοδιδασκτική μέθοδος του Άγγλου Τζοζεφ Λανκαστερ, που ισχυριζόταν ότι "δημιούργησε με τη βοήθεια του θεού, ένα καινούργιο και μηχανικό εκπαιδευτικό σύστημα" και που τα "ανθρωπιστικά" απο-

τελέσματά του μπορεί ο αναγνώστης ν' απολαύσει στα "Δύσκολα Χρόνια" του Ντέκενς, εκτιμήθηκε δεόντως και χρησιμοποιήθηκε ως βασική μέθοδος διδασκαλίας στη στοιχειώδη εκπαίδευση από τα πρώτα κιόλας χρόνια. Η διδακτική ύλη αλλά και ο γενικότερος διαμορφωτικός προσανατολισμός της παιδείας ακολούθησε επίσης τα γερμανικά πρότυπα της *Allgemeinbildung*: άκριτη λατρεία του αρχαίου Ελληνικού πολιτισμού, ελληνο-χριστιανικού τύπου παραμόρφωση της ιστορίας, υποβάθμιση των "θετικών επιστημών". Παράλληλα, το Κράτος άρχισε ν' αφαιρεί σταδιακά οποιαδήποτε εκπαιδευτική αρμοδιότητα από την τοπική αυτοδιοίκηση και τους ιδιώτες και με την οριστική υπαγωγή του δημοτικού σχολείου στο κυβερνητικό έλεγχο το 1892, έθεσε ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα υπό τον άμεσο έλεγχό του. Είναι πέρα για πέρα αληθινή η παρατήρηση του Δημαρά ότι από το τέλος του 19ου αιώνα το Ελληνικό Κράτος "πλησίασε πολύ το ιδανικό του Ναπολέοντα που καμάρωνε πως ήξερε κάθε στιγμή της ημέρας τι ακριβώς διδάσκεται σε κάθε τάξη, κάθε σχολείου της Γαλλίας". *

Η "γερμανική" δομή του εκπαιδευτικού συστήματος που διατηρήθηκε ακλόνητη ως τη δεκαετία του '50, για να μην πούμε ως τις μέρες μας, ανταποκρινόταν τέλεια στις προσδοκίες μιας "συντηρητικής" άρχουσας τάξης που ο εθνικισμός της στερούσαν οποιασδήποτε εδαφικής οριοθέτησης της άρχουσας τάξης που εμπορούνταν από τη "Μεγάλη Ιδέα". Μόλις στις αρχές του 20ου αι. εμφανίστηκαν κάποια "προοδευτικά" τμήματα της Κρατικής και της αστικής τάξης, που συσπειρωμένα γύρω από το κόμμα του Βενιζέλου και συμβάλλοντας στην οριστικοποίηση των ελληνικών συνδρών μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους και τον Α΄ Παγκόσμιο, άρχισαν να προωθούν θεσμικές μεταρρυθμίσεις μ' ένα πραγματιστικό τρόπο άγνωστο ως τότε στους κλασικιστές "συντηρητικούς". Αυτή η μερίδα της Κρατικής και αστικής τάξης, που ο εθνικισμός της δεν υπολείπονταν σε τίποτε των "συντηρητικών", είχε συνδέσει τη τύχη της με την εκπλήρωση ενός διπλού στόχου: την ανάπτυξη του καπιταλισμού στην Ελλάδα και την πλήρη ενσωμάτωση στο κράτος των αλλόφωνων πληθυσμών των νεοαποκτηθέντων εδαφών του Βορρά.

Δεν είναι τυχαίο ότι η καθ'αρεΐουσα, που χρησιμοποιόταν από τους "συντηρητικούς" σα σύμβολο ταξικής διαφοροποίησης τους από τον "όχλο", αντικαθίσταται στα δημοτικά σχολεία από τη δημοτική για πρώτη φορά το 1917 από τη Βενιζελική προσωρινή κυβέρνηση Θεσσαλονίκης. Είναι προφανής ο λόγος για τον οποίο η ελληνική Κρατική τάξη αναγκάστηκε ν' αναθεωρήσει ως ένα βαθμό τις γλωσσικές της επιλογές. **

* Α. Δημαρά, "Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε, τόμος Α'.

** "Τò μεγάλο όπλο του Έθνους στη Μακεδονία είναι τò σχολείο... Στὰ νη-

Βιβλίο που μας ενδιαφέρει όμως περισσότερο από την αναντίρρηση εθνικιστική λειτουργία της εκπαίδευσης είναι ο κοινωνικός της ρόλος. Όπως έχουν δείξει πολλοί ιστορικοί, τόσο ο 19ος όσο και ο 20ος αι. χαρακτηρίζονται από μια άεση, αναγκαστική λόγω ανέχειας μετακίνηση των αγροτικών πληθυσμών προς τις πόλεις είτε του εσωτερικού είτε του εξωτερικού. Αυτή η διαρκής μετανάστευση γίνεται μέσα σε μια κοινωνία μη αναπτυγμένη από καπιταλιστική άποψη. Η τάξη που κοινωνικά κυριαρχεί, στην Αθήνα ιδιαίτερα, είναι η μικροαστική (βιοτέχνες, έμποροι, παντός είδους μεσολαβητές, δημόσιοι υπάλληλοι). Το πέρασμα των μικροκαλλιεργητών στη μικροαστική τάξη των πόλεων διευκολύνεται μέσω του ευρέως διαδεδομένου, αρχικά στις νότιες περιοχές και μετά το 1920 και στις βόρειες, σχολικού δικτύου. Το είδος της εκπαίδευσης που παρέχεται, συγκρινόμενο με τ' αντίστοιχα των "αναπτυγμένων" δυτικών καπιταλιστικών κοινωνιών, χαρακτηρίζεται από ομοιομορφία και, τυπικά τουλάχιστον, ίσες και δωρεάν παροχές μορφωτικών ευκαιριών. "Το ίδιο αυτό σχολικό σύστημα", παρατηρεί ο Ψουκαλάς, "και η [μικροαστική] ιδεολογία που οχούταν μέσα από τους μηχανισμούς του, συνέβαλε αποφασιστικά στην αποσιώ-

πιαγωγή της Μακεδονίας τα Βουλγαρόφωνα Έλληνοπούλα (sic!) δὲ μάθαιναν οὔτε λέξη ἑλληνική γιατί οἱ δασκάλους τὰ βάζαν νὰ διαβάσουν κείμενα τῆς ἄττικῆς ἢ τῆς καθαρῆς. Τὸ ἴδιο γίνεται, μὲ τοὺς σλαβόφωνους ἢ βλαχόφωνους Ἕλληνες (sic!) τῆς Μακεδονίας. Κι' αὐτοὺς τοὺς χάνει τὸ γένος, γιατί τὸ σχολεῖο δὲν εἶναι ἱκανὸ νὰ τοὺς μεταβάλλει σε ἑλληνοφώνους, ἀφοῦ τοὺς μαθαίνει γλῶσσα νεκρῆ". Διακήρυξη τῆς "προοδευτικῆς" εταιρείας "Ἐθνικὴ Γλῶσσα", που ιδρύθηκε στις αρχές του 20ου αι. Αναφέρεται στον Κορδάτο, "Ἱστορία του γλωσσικοῦ μας ζητήματος". Το πρόβλημα του εξελληνισμού των κατοίκων τῆς χώρας απασχολοῦσε την κυρίαρχη τάξη ἀπὸ το 19ο αι. Σε πρακτικὰ συζητήσεων στη Βουλὴ (24-6-1855) διαβάσαμε: "Ἐν Ἑλλάδι [τότε στο Κράτος περιλαμβάνονταν μόνο οἱ σημερινές νότιες περιοχές] ἔχομεν ἴδιον συμφέρον νὰ διαδοθῆ ἢ ἐκπαίδευσις αὐτῆ [η στοιχειώδης], διότι εἶναι ἄτοπον νὰ βλέπωμεν εἰς τὰ δικαστήρια Ἕλληνας [;], ἔχοντας ἀνάγκην διερμηνείας, διότι μέρος τῶν κατοίκων ἀγνοοῦσι καὶ αὐτὴν τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν" (Ἀπὸ λόγου ἀγνώστου ταυτότητος ομιλητῆ). Στη συζήτηση τῆς 31-8-1864 ο καθηγητῆς Σαρρίπολος θέτει πάλι το πρόβλημα μιλώντας ἔξω ἀπὸ τα δόντια:

"Ἐὰν θέλητε νὰ καταστήσετε τὸν Ἕλληνα ἀληθῶς ἐλεύθερον (sic!), πρέπει νὰ τὸν διδάξετε τὰ δύο τρίτα τῶν Ἑλλήνων ἴσως δὲν γνωρίζουσι τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ τοῦτο οὐχὶ μακρὰν ἡμῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὰ τα πρόθυρα τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλ' ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις ὑπάρχουσι συνοικίαι, εἰς τὰς ὁποίας δὲν λαλεῖται ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα.

ΒΙΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΣ: Δὲν εἶναι ἀληθές.

ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ: Ὁ διαφεύδων με ἢ δὲν εἶναι Ἀθηναῖος, ἢ κρύπτει τὴν ἀλήθειαν· τὸν προκαλῶ, ἀν θέλη, νὰ κάρωμεν ὁμοῦ μίαν ἐκδρομὴν πρὸς τὸ μνημεῖον τοῦ Ἀυσικράτους, ὅπως πείσω αὐτὸν περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μου."

Ο Σαρρίπολος αναφέρεται μάλλον στους Ἀρβανίτες. Ὅποιοι, τυχόν εθνικιστῆς ἀναγνώστης, ἔχει ἀντιρρήσεις τα παράπονά του σ' αὐτοὺς που δε φρόντισαν νὰ εξαλείψουν κάθε ἔχνος ιστορικῆς μνήμης.

πήση των ουσιαστικών κοινωνικών αντιφάσεων: η λατρεία της γνώσης στην Ελλάδα το 19ο αι. [και τον 20ο] δεν είναι παρά η αντίστροφη φάση της γενικής πίστης στην έμφυτη δυνατότητα των ατόμων να ξεπεράσουν την ταξική τους κατάσταση. Ο "αυτοδημιούργητος" άνθρωπος της χρυσής εποχής του αμερικάνικου καπιταλισμού, που υπήρξε η αποφασιστικότερη ίσως ιδεολογική κρυστάλλωση της αποουσιαστικοποίησης του πολιτικού φαινομένου [ή καλύτερα: της ταξικής πάλης] στις ΗΠΑ, έχει πολλές λειτουργικές αντιστοιχίες με τον "αυτοεκπαιδευόμενο" άνθρωπο της Ελλάδας, που επί πολλές γενιές εξήπτε τη συλλογική φαντασία των μικρών καλλιεργητών, που επιθυμούσαν να εγκαταλείψουν τη γη και να "προκόψουν" στην πόλη. "Αν υπάρχει μια χώρα όπου θα μπορούσε γενικά να γίνει πιστευτός ο μύθος ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός των κατώτερων τάξεων από τα αγαθά του πολιτισμού είναι δυνατόν να αρθεί μέσω εκπαιδευτικών και πολιτιστικών μηχανισμών και μόνον, αυτή η χώρα είναι η Ελλάδα".*

Στα τέλη του 20ου αι., αυτό το κρατικό σχολικό σύστημα, που θέτει τους ελάχιστους δυνατούς περιορισμούς στην εισαγωγή στα πανεπιστήμια οποιωνδήποτε επιθυμούν να σπουδάσουν, βρίσκεται μπροστά σε μια έλυτη αντίφαση: από τη μια η Κρατική πράξη είναι υποχρεωμένη για λόγους προώθησης πολιτικής πελατείας να συντηρεί το μύθο της "ισότητας των ευκαιριών" κι από την άλλη θέλει να εναρμονίσει τη ντόπια αγορά μισθωτής εργασίας με τις αντίστοιχες αγορές των "αναπτυγμένων" καπιταλιστικών χωρών της ΕΟΚ. Πράγμα που σημαίνει μείωση των αποφοίτων από τα κρατικά πανεπιστήμια, φρένο στην αναπαραγωγή μικροαστών και δημοσίων υπαλλήλων. Οι κυβερνήσεις της μεταπολίτευσης (ΝΔ, ΠΑΣΟΚ) προσπάθησαν και ως ένα σημείο το πέτυχαν να επιβάλλουν ένα δεύτερο, προλεταριακό σχολικό δίκτυο: αυτό της τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης δίπλα στη γενική. "Έναναν έτσι πραγματικότητα ό,τι η πρώτη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της κυβέρνησης Βενιζέλου το 1929 δε κατάφερε να πραγματοποιήσει: μια αναπαραγωγική του ιεραρχικού καταμερισμού της εργασίας εκπαίδευση, όπου οι παρεχόμενες γνώσεις να διέπονται από την αστική "επιστημονική" οικονομική λογική χωρίς ταυτόχρονα να παραμερίζεται η εθνικιστική-ελληνοχριστιανική συνισταμένη τους. Οι σημερινές κυβερνήσεις μπόρεσαν να το πετύχουν αυτό γιατί ο καπιταλισμός αναπτύχθηκε σε μεγάλο βαθμό μόνο τα είκοσι τελευταία χρόνια στην Ελλάδα - χωρίς όμως, και εδώ βρίσκεται το πρόβλημα που οι κυρίαρχοι καλούνται να αντιμετωπίσουν, να καταφέρει να συρρικνώσει σε επίπεδα ευρωπαϊκά τη μικροαστική τάξη των πόλεων και της υπαίθρου.

*Κ. Τσουκαλάς, Εξάρτηση και αναπαραγωγή. Τα "αγαθά του πολιτισμού" για τα οποία μιλάει ο συγγραφέας και από τα οποία είναι αποκλεισμένες οι κατώτερες τάξεις, είναι στην πραγματικότητα τα δημιουργήματα της κοινωνικής και εργασιακής δραστηριότητας αυτών των κατώτερων τάξεων, οι οποίες στερούνται της δυνατότητας ελεύθερης χρήσης τους.

Όχι μόνο οι αγρότες και οι μικροαστοί αλλά και οι εργάτες διακατέχονται από μια έντονη επιθυμία κοινωνικής ανόδου. Στην Ελλάδα οι κατώτερες τάξεις δεν έμαθαν ποτέ ν' αποδέχονται σα "φυσική" ή "αναγκαία" τη προλεταριακή τους κατάσταση. Μεγάλος αριθμός μαθητών εξακολουθεί να φοιτά στο γενικό λύκειο, ενώ πολλοί τελειώνουν το τεχνικό-επαγγελματικό απλώς για να έχουν ένα απολυτήριο λυκείου στα χέρια τους -έστω κι αν ακολουθήσουν αργότερα κάποιο "ελεύθερο" δηλ. μεσο-λαβητικού χαρακτήρα επάγγελμα. Το μικροαστικό όνειρο της κοινωνικής ανόδου υπερισχύει των κυβερνητικών εκκλήσεων για στροφή στις "αναπτυξιακές ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας", δηλ. των καπιταλιστικών επιδιώξεων των αρχόντων. Στη ρίζα αυτής της ανθεκτικής στο χρόνο νοοτροπίας βρίσκεται εν πολλοίς η αιτία του ξεσηκωμού της πλειοψηφίας των λυκειόπαιδων πριν από μερικούς μήνες και της αδυναμίας της κυβέρνησης και της αντιπολίτευσης να τους αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά. Στο πρόσωπό τους βρήκαν αντίπαλο την ίδια την εκλογική τους πελατεία-τους γονείς τους! Τους γονείς αυτούς, που αφού η μικροαστική τους παθητικότητα δεν τους επιτρέπει τον "εξτρεμισμό" μιας δυναμικής αντιπαράθεσης, άφησαν τα παιδιά τους να την αναλάβουν για λογαριασμό τους.

← Ο μιμρούλης της φωτογραφίας αντείς του '60 δε ξέρει ότι β' αυτό το κόσμο υπάρχουν κάποιοι που τα όνειρά τους καταγράφονται στις στατιστικές και αποτελούν μέρος των οικογενειακών καταναλωτικών δαπανών ...

«Τα λύκεια της Πλάκας, στο πλαίσιο της αποκατάστασης των εφηβικών τους ονείρων, διοργανώνουν διήμερο αδυσώπητα σκληρό, αθεράπευτα ρομαντικό. Σάββατο 12/1 συναυλία, Κυριακή 13/1 συζήτηση με θέμα: Οικογένεια παιδεία-ελευθερία, μελλοντικοί εξουσιαστές και εξουσιαζόμενοι ή άνθρωποι; Προβολή της ταινίας "1984". Τα σχολεία 1ο και 25ο θα λειτουργήσουν από 14/1 με αντιμαθήματα, από καθηγητές πανεπιστημίων, λυκείων και τελειόφοιτους ΑΕΙ. Ακόμα, στο 1ο Λύκειο λειτουργεί καφενείο-βιβλιοπωλείο».

(Από αφίσα των λυκείων της Πλάκας - Γενάρης '91)

← ... και κάποιος που τα όνειρά τους το χρήμα δε μπορεί να τ' αγοράσει.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΕΣ

Οι καταληψίες δεν ήταν άσχετοι. Έιχαν συνείδηση. Μου έκανε εντύπωση, όταν ένας μαθητής σηκώθηκε και είπε: "Θέλω να σπουδάσω και θα δουλέψω για να ζήσω. Δε θα τους αφήσω όμως να με κάνουν σερβιτόρο με πτυχίο Πολυτεχνείου. Ενώ τα ιδιωτικά θα χαρίζουν πτυχία και θέσεις εργασίας..."

-Κατερίνα Μ., μαθήτρια 5ου λυκείου Ν. Σμύρνης*

ΚΑΙ

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΕΣ

Δεν ισχυριζόμαστε φυσικά, ότι η χώρα μας ζει μια προεπαναστατική κατάσταση, αλλά ότι υπάρχει διάχυτο ένα εξεγερτικό και αντιεξουσιαστικό κλίμα, το οποίο συνεχώς εντείνεται. Και το οποίο μπορεί να οδηγήσει παντού.

-Εφ. ΕΘΝΟΣ, Παρασκευή 11/1/91

Αν και οι καταλήψεις ξεκίνησαν αυθόρμητα με στόχο τα προεδρικά διατάγματα που αποσκοπούσαν στην επιβολή μεγαλύτερης πειθαρχίας στα σχολεία-φυλακές, οι πιο "σοβαροί" από τους μαθητές, αυτοί που ήθε-

* Τόσο η δήλωση της μαθήτριας όσο και η μαθητική προκήρυξη από τη Θεσσαλονίκη είναι παρμένες από το αφιέρωμα στις μαθητικές καταλήψεις που έκανε το αριστεριστικό περιοδικό "Αντιτετράδια της εκπαίδευσης" νο 13-14. Το αφιέρωμα έγινε στα πλαίσια της απόπειρας του περιοδικού για "σοβαρή πολιτική και ιδεολογική κεφαλαιοποίηση [!] των κινητοποιήσεων".

λαν δηλ. να συγκινηθούν τους γονείς τους και τους αντιπολιτευτικούς "κοινωνικούς φορείς", από τις πρώτες κιόλας μέρες άρχισαν να διατυπώνουν ένα πολιτικό λόγο που αναφερόταν στην "αναβάθμιση της παιδείας" και άλλα τέτοια συναφή, γνωστά και μη εξαιρετέα, συνθήματα με τα οποία μάς τα πρήζουν εδώ και πολλές δεκαετίες όλες οι ρεφορμιστικές φοιτητικές συνδικαλιστικές οργανώσεις. Επιβεβαιώνοντας τα όσα είπαμε παραπάνω για τη μικροαστική εξισωτική ιδεολογία που διαπερνά ολόκληρο το σώμα της ελληνικής κοινωνίας, οι περισσότερες μαθητικές προκηρύξεις διατύπωναν αιτήματα του τύπου:

1) ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΕΙ
ΕΝΑΣ ΜΟΝΟ ΤΥΠΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΣΧΟΛΕΙΟΥ, ΠΟΥ ΘΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ
Σ' ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ, ΜΕΣΑ
ΣΤΑ 3 (ΤΡΙΑ) ΧΡΟΝΙΑ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΟΥ-
ΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΗ, ΣΥΓΧΡΟΝΗ
ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ, ΕΦΟΔΙΑ ΓΙΑ ΔΟΥΛΕΙΕΣ,
ΙΣΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΔΙΕΞΟΔΟ
ΣΤΑ ΑΕΙ - ΤΕΙ.

2) ΟΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ
ΛΕΦΤΑ ΟΤΑΝ ΠΡΟΚΕΠΤΑΙ ΓΙΑ ΑΠΕΡ-
ΓΟΥΣ - ΦΟΙΤΗΤΕΣ - ΕΡΓΑΖΟΜΕ-
ΝΟΥΣ, ΕΝΩ ΤΑ ΒΡΙΣΚΟΥΝ ΓΙΑ ΑΠΟ-
ΤΥΧΗΜΕΝΕΣ ΦΙΕΣΤΕΣ ΣΤΥΛ ΧΡΥ-
ΣΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑΣ '96 ΚΑΙ ΙΜΠΕΡΙΑ-
ΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΞΟΡΜΗΣΕΙΣ ΤΥΠΟΥ
ΠΕΡΣΙΚΟΥ ΚΟΛΠΟΥ.

3) ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ -
ΝΑ ΣΥΓΚΡΟΥΣΤΟΥΜΕ ΜΕ ΤΗΝ ΙΔΙΩ-
ΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΑ-
ΛΕΥΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΔΩΡΕΑΝ ΣΠΙΣΗ -
ΣΤΕΓΑΣΗ - ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΣΥ-
ΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ.

ΟΜΑΔΑ
ΜΑΘΗΤΩΝ
ΕΥΚΛΕΙΔΗ
(Θεσσαλονίκη)

Πόσο καλά λοιπόν έχουν ενσωματώσει τη γλώσσα των γονιών τους, τη μέχρι πρότινος γλώσσα του Κράτους, πριν αρχίσουν οι "εκσυγχρονιστικές" του επιλογές, την πάλαι ποτέ γλώσσα της Αριστεράς και των μίζερων φοιτητικών κινητοποιήσεων της Ελλάδας του 60. "Μετά από 29 χρόνια το 15% ξαναζωντάνεψε και τα σημερινά παιδιά ξαναέθεσαν το σύνθημα της γενιάς του 60", δήλωνε ο νεκρόφιλος Α. Δεντάκης στο Marie Claire.

Ο λόγος της ελληνικής αριστεράς για την εκπαίδευση, λόγος του κρατικού καπιταλισμού, έδενε θαυμάσια με το εξισωτικό μικροαστικό όνειρο: "δημοκρατική" παρεχόμενη από το κράτος παιδεία, ισοδότητα ευκαιριών, "κατέργηση" των ταξικών φραγμών, αυτά κυριαρχούσαν στις δημαγωγίες της Αριστεράς. Μιλούσαν επίσης από παλιά για σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή, κυρίως μέσα από τη στροφή προς την επαγγελματική εκπαίδευση, δηλ. την κατάρτιση ειδικευμένων προλεταρίων. Αυτή η τελευταία τους προσδοκία, που τη θεωρούν σήμερα ως τη βασικότερη, και η οποία τους καθιστά συνοδοιπόρους των επιδιώξεων της

δεξιός, δεν τους επέτρεψε να οικειοποιηθούν -όπως άλλοτε- το λόγο των "καλών" μαθητών και φοιτητών που δε φιλοδοξούν βέβαια να γίνουν ειδικευμένοι τεχνίτες αλλά "επιστήμονες".

Στον αντίποδα της "συμπαθούς" διαμαρτυρίας υπήρχαν οι "κακοί" μαθητές, οι "ασυνείδητοι" καταληψίες. Κι' αυτοί είχαν πολύ περισσότερους λόγους να γράφουν στ' αρχίδια τους τόσο το αριστερο-δεξιό σύνθημα "Η παιδεία είναι παραγωγική δαπάνη" όσο και τις εξισωτικές φαντασιώσεις, γιατί αφ' ενός μεν ήξεραν ότι το μικροαστικό όνειρο είναι ανεδαφικό, ότι οι περισσότεροι ανάμεσά τους προορίζονται για σερβιτόροι, τεχνίτες και κατώτεροι υπάλληλοι κι αφετέρου διαισθάνονταν ότι αν το κράτος δαπανήσει λεφτά για την παιδεία θα το κάνει μόνο και μόνο για να τους στρώσει στο μεροκάματο. Γι' αυτό δε ζήτησαν μια από τα ίδια σε μεγαλύτερες δόσεις, αλλά την ανατροπή ενός εκπαιδευτικού συστήματος που τους στριμώχνει δώδεκα χρόνια σε θερμοκήπια παραγωγής φυτών εσωτερικού χώρου. Αυτοί έπαιξαν τον αποφασιστικότερο ρόλο για το ξεκίνημα των καταλήψεων, συμμετείχαν με τη μεγαλύτερη θέρμη στη περιφρούρησή τους, στήριξαν την άμεση δημοκρατία των γενικών συνελεύσεων, αμφισβήτησαν τους ίδιους τους τρόπους και τους χώρους διδασκαλίας, το ίδιο το περιεχόμενο της σημερινής εκπαίδευσης, γέμισαν τους τοίχους με τα συνθήματα της νιότης που αρνείται να πεθάνει, εκμεταλλεύτηκαν την απελευθέρωση του φυλακισμένου χρόνου για ν' ανακαλύψουν τη χαρά του ν' αφευθείς στην ανεξέλεγκτη ροή του, να κάνεις φίλους, να κάνεις έρωτα πάνω σε θρανία γεμάτα ποιήματα και στίχους αγαπημένων τραγουδιών, κατέλαβαν τους δρόμους της ψυχωτικής κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και την αντικατέστησαν με τη πολυχρωμία του πάθους και τέλος πολλοί από αυτούς δεν δίστασαν να συγκρουστούν με την αστυνομία στο πλευρό του αδέσμευτου προλεταριάτου εκείνες τις λαμπρές νύχτες της ΙΟης και ΙΙης Γενάρη, όταν η εξέγερση άρχισε να γενικεύεται λόγω της δολοφονίας πέντε ανθρώπων και να κυκλοφορήσουν έπειτα κείμενα* που την αλήθεια, απλή και καθαρή, κανένα δημοσιογραφικό σκουλήκι των media δε θα μπορούσε να διαβάσει χωρίς να κοκκινήσει από ντροπή για τα φέμματα με τα οποία αποκοίμιζε αυτούς που επέλεξαν να μη παρευρεθούν εκεί που γράφονταν η ιστορία.

Περιγράψω αυτά που είδα και έζησα. Και θα έπεφτα ίσως στο επίπεδο αυτών που κατηγορήσα στην εισαγωγή, αυτών που βλέπουν τα πράγματα άσπρο-μαύρο, αν δεν παραδεχόμουν ότι αυτοί στους οποίους αναφέρθηκα παραπάνω ήταν μια μειοψηφία, ότι όπως γίνεται πάντα στην πραγματική

* βλ. Παράρτημα, ντοκουμέντο Ι

ζωή -κι όχι αυτή των βιβλίων και των περιοδικών- οι περισσότεροι από τους εξεγερμένους μαθητές έζησαν εκείνες τις μέρες μοιρασμένοι ανάμεσα σε δύο αντικρουόμενους κόσμους: ανάμεσα στο ρεφορμισμό της "αναβαθμίσης" της παρούσας εκπαιδευτικής κατάστασης και το ξεπέρασμά της. Η φωνή του αυθόρμητου τους έσπρωχνε να παρατείνουν το χρόνο της ελευθερίας και η φωνή της "λογικής", η φωνή του γονιού που κουβαλούν μέσα τους, τους έσπρωχνε σε "ρεαλιστικές" λύσεις. Κέρδισε η δεύτερη. Κέρδισαν όλοι αυτοί που επάγγελμά τους είναι να κάνουν αυτή τη φωνή να αντηχεί παντού: οι καθηγητές, οι συνδικαλιστές, οι ηγέτες, οι μπάτσοι οι υπηρέτες των mass media. Κέρδισε η ιδεολογία του διαλόγου. Κέρδισαν οι δειλοί γονείς, το υποταγμένο οικονομικό προλεταριάτο που δεν εννοεί ακόμη να εγναταλείψει τα κελεύσματα των συνδικάτων "του".* Κέρδισαν...;

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΝΑΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΑΝΑΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

Κατ'από τα λέει ο γερο-Κάρλος στην 3η θέση για το Φόουερμπαχ, κάθε υλιστικό δόγμα -και από την άποψη που βλέπουμε σήμερα τα πράγματα όλες οι κοινωνικο-πολιτικές ιδεολογίες και πρακτικές της εποχής είναι υλιστικές- ξεχνάει ότι οι κοινωνικές συνθήκες είναι δημιουργήματα των ίδιων των ανθρώπων και ότι η αγωγή επίσης είναι προϊόν των κοινωνικών σχέσεων. Ο υλισμός, που θεωρεί τους ανθρώπους προϊόντα των συνθηκών και την αλλαγή των συνθηκών προϊόν της αγωγής, επιδιώκει τη διατήρηση της διαίρεσης της κοινωνίας σε δύο ομάδες, εκ των οποίων η μία, που αποτελείται από αυτούς που "ξέρουν", είναι η μόνη ικανή να διαπαιδαγωγήσει την άλλη, που την αποτελούν οι πολυπληθείς "αμαθείς μάζες". Οι συνθήκες όμως αλλάζουν όταν οι άνθρωποι αλλάζουν και τον εαυτό τους και τις συνθήκες και η σύμπτωση αυτών των δύο αλλαγών μπορεί να γίνει κατανοητή μόνο σαν επαναστατική πράξη. Οι ίδιοι οι εκπαιδευτές πρέπει να εκπαιδευτούν. Από αυτούς ακριβώς που φιλοδοξούν να εκπαιδεύσουν.**

Έζησα τις καταλήψεις σαν επαρχιακός, αναπληρωτής καθηγητής. Μια σύμπτωση- το οικοτροφείο όπου έμενα στεγαζόταν στο ίδιο κτίριο μ' αυτό του γενικού λυκείου όπου δούλευα- μ' έφερε κοντά στους καταληψίες αφού μέναμε ουσιαστικά στο ίδιο... σπίτι. Η εμπειρία αυτής της συνύπαρξης υπήρξε συγκλονιστική και καθοριστική στη ζωή μου. Είναι αδύνατο να μεταφέρω πιστά στο χαρτί τα γεγονότα και τα αποτελέσματα

* βλ. Παράρτημα, ντοκουμέντο II

** βλ. Παράρτημα, ντοκουμέντο III

αυτής της περιπετειώδους συνεύρεσης που οδηγήθηκε από τα ολονύκτια μεθύσια, τα παιγνίδια και τις ατελείωτες πλάκες και συζητήσεις στην πλήρη κατάρριψη των ρόλων μαθητή-καθηγητή, ρόλοι που τελικά συμπεριλήφθησαν στο γενικότερο ανατρεπτικό παιγνίδι σαν επιπλέον στόχοι περιφρόνησης και χλευασμού. Λίγες μέρες πριν το Δεκέμβρη του '90 δεν ήμουν παρά ένας συγχυσμένος αναπληρωτής δημόσιος υπάλληλος που χανόταν αργά-αργά μεσ' το θεατριλίκι μιας κακόγουστης παράστασης και η ζωή μου είχε αρχίσει να γίνεται ένα θλιβερό υπόλλειμα της επαναστατικής νιότης. Δεν μπορείς να είσαι άνθρωπος όντας μέσα στο λούκι της μισθωτής εργασίας. Όταν όμως ο χρόνος ο εμπορεύσιμος σταμάτησε και ο χώρος των κινούμενων σκιών γέννησε από τη θλίψη του χειροπιαστά εφηβικά όνειρα και οι χειρονομίες της ελευθερίας γελοιοποίησαν το ύφος του ρόλου, όταν όλα ξανάγιναν πιθανά και το στοίχημα της ζωής απλώθηκε πάλι πάνω στο τσιμέντο της πλήξης, ο κυρ-Λασεναίρ χωρίς χρονοτριβή πέταξε τη μάσκα από το πρόσωπό του. Είχα την εντύπωση εκείνες τις μέρες ότι ξυπνούσα από ένα λήθαργο. Δεν είχα λοιπόν γεράσει αμετάκλητα. "Τόπο στα νιάτα, ρε κουφάλες!" είπα σ' αυτούς που κατοικιούσαν μέσα μου και με την ανοχή μου είχαν αρχίσει να με κυριεύουν. "Τόπο σ' αυτούς που δε φοβούνται να ζήσουν!" Κι έγινα πάλι ο μαθητής της ζωής που πάντα ήμουν. Αυτός που ήταν δάσκαλος δεν είχε τίποτα να διδάξει και κάποιοι που ήταν μαθητές γίναν οι δάσκαλοι των μελλοντικών δυνατοτήτων μας. "Έμαθα πιο πολλά αυτές τις μέρες", μου είπε μια μαθήτριά, "απ' όσα διδάχτηκα με το ζόρι δώδεκα χρόνια στη φυλακή". Όταν οι νύχτες της γιορτής τελείωσαν, δεν είχε λυθεί σχεδόν κανένα πρόβλημα και είχαν λυθεί σχεδόν όλα. Το ρεύμα της επικοινωνίας συνεχίστηκε υπόγειο. Αυτοί που προσπαθούν να κατασκευάσουν αυτόνομα τις στιγμές της ζωής τους καταλαβαίνουν τι εννοώ. Υπάρχουν ήττες που κάνουν ορισμένες νίκες ν' ανατριχιάζουν. Μετά από καιρό δε μου απόμενε παρά να κάνω στην "ήττα" μας δύο δώρα: αυτό το κείμενο-προϋδν αυτοεκπαίδευσης- και τη προσωπική επιλογή της ανεργίας.

Λασεναίρ

9/91

Υ.Γ: Το τεύχος αυτό είχε ήδη δακτυλογραφηθεί όταν έφτασαν ευχάριστα νέα: Οι μαθητές των γυμνασίων είκωσαν το κεφάλι απ' το κοντά με τα βκατά. Δεν είναι τίποτα παιδιά, ένα βάλτο κάνεις και βρέθηκαν όλος έζω στο καθαρό αέρα!

I

10-11 ΓΕΝΑΡΙΟΥ 1991: Η ΝΕΟΛΑΙΑ ΑΝΤΙΣΤΕΚΕΤΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΑ ΣΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΚΤΗΝΟΔΙΑΤΡΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΜΗΤΕΛΙΑ

Τις δύο αυτές μέρες, ασχέτα με το ποια εντύπωση έδωσαν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η Αθήνα έζησε τα σοβαρότερα και μεγαλύτερης έντασης επεισόδια από την εποχή της μεταπολίτευσης. Πώς, άραγε, τα κατάρθασαν όσοι οι «χρυσόκοι: 200 κουκουλοφόροις που μας γενεοεφημερίδες; ΟΧΙ ΚΥΡΙΑΙ ΨΕΥΤΕΣ? Τις δύο αυτές νύχτες χιλιάδες άνθρωποι - και όχι μόνο νεολαία - έδειξαν έμπρακτα ότι δεν ανέχονται άλλο το ανεξέλεγκτο ζύγο και τα χημικά φάρμακα των κρονοφόρων κρετινών. Έδειξαν έμπρακτα ότι αρφιοβητούν την εξουσία που πνίγει στο αίμα κάθε αντίδραση, είτε αυτή είναι μαθητική, είτε φοιτητική, είτε εργατική.

Η κυβέρνηση - κατά την τακτική όρων των κυβερνήσεων από τη δεκαετία του '60 - απέδωσε τα γεγονότα σε αναρχικά και εξτρεμιστικά στοιχεία. ΟΧΙ ΚΥΡΙΑΙ ΨΕΥΤΕΣ. Στα επεισόδια συρρέτειαυ μαθητές, φοιτητές κατά κύριο λόγο. ΕΙΜΑΣΤΑΝ ΕΚΕΙ ΚΑΙ ΞΕΡΟΥΜΕ. Είρασαν εκεί και είδαμε τα ΜΑΤ να σπράδεκω και να ρίχνουν χιλιάδες ασφυξιογόνα και δακρυγόνα κατεύθειου πάνω μας τραυματίζοντας ποζυ κόσμο. Κι ασ γράφουν οι κάλυκες των δακρυγόνων: «Δεν πρέπει να πυροβολείται κατεύθειου πάνω σε άτομα χιολι μπορεί να προκαλέσει θάνατο ή σοβαρό τραυματισμό». Εκατοντάδες δακρυγόνα έπεσαν και μέσα στο ποζυτεχνείο όχι μόνο στην αυγή αλλά και μέσα στο κτίριο. Μετά από αυτά ο Υπ. Δηρ. Τάξης δήλωσε ότι «έχινε περιορισμένη χρήση δακρυγόνων και μόνο για την άμυνα των αστυνομικών». Αρνω είναι όταν προσπαθούν να μας σκοτώσουν;

ΤΑ ΜΑΤ ΕΙΝΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ 4 ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ Κ. ΜΑΡΟΥΣΗ. ΕΙΜΑΣΤΑΜ ΕΚΕΙ ΚΑΙ ΞΕΡΟΥΜΕ ΤΗΝ ΏΡΑ

που το ματάστημα έπιασε φωτιά η γύρω περιοχή ήταν γεμάτη ΜΑΤ και οι διαδηλωτές είχαν αποδηθεί στην οδό Πανεπιστημίου Μέσα στο ματάστημα έπεσαν σ' οχώρα παρά δακρυγόνα γιατί και ο κόσμος που διασώθηκε αλλά και οι πυροσβέστες υπέφεραν και δε μπόρεσαν να κάνουν σωστά τη δουλειά τους. Γιατί άραγε ήταν τόσο άσχημα τα ΜΑΤ με τα δακρυγόνα τους μόνο τότε; Η φήμω δεν ήταν; Σημειώσατε ότι οι κόρυκες των δακρυγόνων γράφουν επίσης: «Μπορεί να προκαλέσει πυρκαχιά». Το ίδιο βράδυ κρατικά και ιδιωτικά κανάλια σπλευσαν να αποδώσουν τη φωτιά σε «βόμβα ροζοταρ στο αναρχικό».

Από το ισχόγειό μας τραυματίστηκαν 4 παιδιά, 2 από δακρυγόνα στο κεφάλι και στο πρόσωπο και 2 στο χτύπημα με χυμό Μ. Τον έναν από αυτούς τους συμπαθητές μας τον χτύπησαν σ' οπτική 3 άνδρες των ΜΑΤ με αποτέλεσμα να επιστρέψει σπίτι του με ράφια σε 2 σπείρα του κεφαλιού του και μώλωπες στην πλάτη.

Τα πορτινιά κόκκατα άρχισαν και πάλι το χνιστό παιχνίδι τους, να ρίχνουν δηλαδή ευθύνη το ένα στο άλλο και ομοίως να ριχούν για προβοκάτσια, αναφερόμενοι στο επεισόδιο. Προσέχτε όμως κύριοι. Μην προκαλείτε την οργή της νεολαίας γιατί κάποια μέρα τα χιλιάδες δακρυγόνα δε θα μπόρεσαν να σώσουν τους δολοφόνους σας όπως τους έσωσαν και δυο αυτό βράδια.

ΚΑΤΑΛΗΨΗ 2ου ΛΥΚΕΙΟΥ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ

ΝΑ ΤΙ ΣΥΖΗΤΟΥΝ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΛΑΤΕΣ ΣΑΣ

12-1-91

Η συζήτηση που ακολουθεί είναι από τη σύσκεψη του Σαββάτου στα γραφεία της ΑΔΕΔΥ, μεταξύ ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ, ΕΚΑ, ΟΛΜΕ, ΟΙΕΛΕ, καθώς και του συντονιστικού των καταλήψεων των ΑΕΙ. Την παρουσιάζουμε ασχολίαστα και συνοπτικά:

«Γιατρός από ΑΔΕΔΥ: Στόχος μας είναι να πετύχει το συλλαλητήριο της Τρίτης και αυτό δεν πιστεύουμε πως βοηθείται με απεργία. Το συλλαλητήριο πρέπει να ξεκινήσει την πορεία του νωρίτερα απ' την προηγούμενη φορά γι' αυτό και βλέπουμε κάποια στάση εργασίας καθώς και να συζητήσουμε την κατεύθυνση της πορείας προς άλλο σημείο από τη συνήθη διαδρομή: Προπύλαια - Ομόνοια - Σύνταγμα... Μετά και από τα χθεσινά επεισόδια στόχος του συλλαλητηρίου παραμένει η προάσπιση της δημοκρατικής σιμαλότητας. Δεν εξυπηρετεί σε τίποτε να απαιτήσουμε από την κυβέρνηση να αποσύρει νόμους που μόλις πρόσφατα ψήφισε, όπως τον αντιαπεργιακό. Το ζήτημα είναι να τον καταργήσουμε στην πράξη. Πρέπει ταυτόχρονα να φροντίσουμε να αποφευχθεί η ανάμειξη του κόσμου μέσα στο συλλαλητήριο. Να φροντίσουμε μπροστά να πηγαίνουν οι μαθητές και οι σπουδαστές. Τα δικά μας μπλοκ, όλος ο δικός μας κόσμος από πίσω.

Εκπρόσωπος ΟΙΕΛΕ: Εμείς αποφασίσαμε απεργία για την Τρίτη. Δεν πιστεύουμε ότι εξυπηρετείται καλύτερα ο αγώνας και η συμμετοχή στο συλλαλητήριο με κάποια στάση εργασίας. Πιστεύουμε πως απεργία πρέπει να καλέσουν ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ και πως σαφέστατα πρέπει να επιδιωχθούν και οι διεκδικήσεις μας. Που εκτός από τα ζητήματα της Παιδείας είναι και η απόσυρση του αντιαπεργιακού νόμου. Δεν νομίζουμε πως εξυπηρετεί η ξεχωριστή συνάντηση του Σουφλιά με την ΟΛΜΕ και οι συνάδελφοι δεν πρέπει να πάνε σ' αυτήν. Αντιμετωπίζουμε μια συνολική επίθεση της κυβέρνησης και ενωμένοι πρέπει ν' απαντήσουμε σ' αυτήν. Η ερχόμενη εβδομάδα είναι κρίσιμη και για το λόγο ότι η κυβέρνηση εμπλέκει τη χώρα μας σε μια πολεμική σύρραξη ξένων συμφερόντων.

Πλούμης από ΕΚΑ: Εμείς αποφασίσαμε 4ωρη στάση εργασίας 12-4 και συμφωνούμε με τον συνάδελφο Γιατρά ότι το συλλαλητήριο πρέπει να ξεκινήσει το συντομότερο για να μην μας πάρει πολύ αργά και έχουμε ξανά τα χθεσινά επεισόδια από τους γνωστούς κύκλους της ανωμαλίας. Συμφωνούμε και με την περιφρούρηση και με τη διάταξη των οργανώσεων μας κατά την πορεία.

Εκπρόσωπος ΓΣΕΕ: Η ΓΣΕΕ καλύπτει τις αποφάσεις των δευτεροβάθμιων οργανώσεων και δεν βλέπουμε κι εμείς ότι εξυπηρετεί απεργία. Ούτε να βάλουμε ζήτημα ν' αποσυρθούν νόμοι. Για τον αντιαπεργιακό, πριν ακόμη ψηφιστεί, αλλά και για τα αντιασφαλιστικά μέτρα απεργήσαμε επανειλημμένως, (κάποιος από το τραπέζι της σύσκεψης χαμογελά ειρωνικά και ο της ΓΣΕΕ συνεχίζει)... ας μη γελάει ο συνάδελφος, καλέσαμε δέκα απεργίες γι' αυτά τα ζητήματα (φωνή: κάντε και την ενδέκατη, τώρα που γυρνάει...). Ο της ΓΣΕΕ συνεχώς: πληροφοριακά σας λέω ότι την Τρίτη, πιθανότατα, να έχουμε και τη συνάντηση με τους βιομηχάνους με τους οποίους όπως ξέρετε διαφωνούμε στις προτάσεις τους. (Χαμηλόφωνα η ίδια φωνή: μη κακιώσουν όμως με νέα απεργία).

Εκπρόσωπος καταλήψεων ΑΕΙ: Προτείνουμε στη ΓΣΕΕ και την ΑΔΕΔΥ να καλέσουν 48ωρη απεργία για Δευτέρα - Τρίτη γιατί δεν χτυπιέται μόνο η Παιδεία αλλά και το εργατικό κίνημα. Δεχόμαστε συνολική επίθεση από την κυβέρνηση, που για να περάσει την πολιτική σκληρότερης λιτότητας σ' όλα τα επίπεδα, δεν διστάζει να δολοφονεί με τους τραμπουκισμούς της, όπως στην Πάτρα, και με τα ΜΑΤ. Θα μπορούσατε έστω την ημέρα του συλλαλητηρίου να καλέσετε απεργία.

Δεύτερο μέλος ΑΕΙ: Μετά από τις απρόκλητες δολοφονίες της κυβέρνησης αυτό που ξεκίνησε δεν σταματάει με την απόσυρση κάποιων προεδρικών διαταγμάτων ή ακόμη και κάποιων αντιαπεργιακών και αντιπρομοκρατικών νόμων. Πράκειται για κυβέρνηση δολοφόνων και πρέπει να φύγει. Πρέπει να συνδέσουμε τον αγώνα μας με την απαίτηση να επιστρέψει το «ΕΛΛΗ» από τον Περσικό και να δοθούν δαπάνες για την Παιδεία και για τους εργαζόμενους και όχι για εξοπλισμούς.

Δούκας από ΟΛΜΕ: Η κυβέρνηση με τους τραμπουκούς της δολοφόνησαν εν ψυχρώ τον συνάδελφο Τεμπονέρα και δεν διστάζουν να συνεχίζουν. Αυτή τη στιγμή συνεδριάζουν όλες οι ΕΛΜΕ και το πιθανότερο ν' αποφασίσουν τριήμερη απεργία. Θα πάμε στη συνάντηση με το Σουφλιά διερευνητικά.

Γιατρός: Συνάδελφοι να κλείσουμε τη συζήτηση εδώ γιατί περιμένουν απ' έξω και οι δημοσιογράφοι... (φωνή παρευρισκόμενου οικοδόμου: μια στιγμή, γίνεται να μιλήσω μισό λεπτό;)

Γιατρός: Από ποιά χώρο είσαι συνάδελφε;

Οικοδόμος: Δεν εκπροσωπώ κανένα χώρο, είμαι ένας απλός οικοδόμος, απλός αντιπρόσωπος για το συνέδριο του ΕΚΑ και της Ομοσπονδίας και κατ' εσάς ένας προβοκάτορας. Γιατί συμμετείχα κι εγώ χτες βράδυ, με τους χιλιάδες νέους και τους εκατοντάδες εργαζόμενους, στην περιφρούρηση του Πολυτεχνείου και των διαδηλωτών έξω από αυτό - από τις επιθέσεις των ΜΑΤ.

Γιατρός, προσπαθώντας να διακόψει: Μα εδώ...

Οικοδόμος: ...Εδώ σας απασχόλησε σοβαρότατο πρόβλημα. Πως να μην καλέσετε απεργία και ταυτόχρονα το συλλαλητήριο της Τρίτης να γίνει νωρίς-νωρίς και γρήγορα-γρήγορα με κατεύθυνση το δυνατότερο μακρύτερα από το Πολυτεχνείο. Δεν ενδιαφέρατε αν η συμμετοχή του κόσμου θα ήταν κατά πολύ μεγαλύτερη με απεργία και με στόχους αντικυβερνητικούς. Η μόνη σας έγνοια είναι, από την πλευρά μιας δήθεν αντιπολίτευσης, πως να συνεχίσετε την οικουμενική στήριξη της Νέας Δημοκρατίας και μιας κυβέρνησης που έχει στύψει κυριολεκτικά τους εργαζόμενους και όχι μόνο, αλλά και που έχει εξαγριώσει εναντίον της τη νεολαία και όχι μόνο. Αυτήν την παραπαίουσα κυβέρνηση των δολοφόνων, που εσείς της κάνατε σκαμνάκι, πασχίζετε τώρα να σώσετε από την καταδίκηση. Γελιέστε όμως... (φωνή: αυτά να πας στο συνδικάτο σου να τα πεις)... Βεβαίως, στον Κέρασσουλή, που προχθές καλούσε τους οικοδόμους να αποσυρθούν απ' την

Ομόνοια και να πάνε στα παραρτήματα, στις συνοικίες. Αίσχος. Πιστεύετε ότι με τις μεθοδεύσεις σας αυτές θα σωθείτε, ενώ έτσι αυτοκτονείτε. Αυτό που έγινε στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και στα σχολεία δεν θα το αποφύγετε και στο εργατικό κίνημα. Πλησίασε η στιγμή που δεν θα μπορείτε να εκπροσωπίτε και να φρενάρετε κανένα. Αυτοκτονείτε λοιπόν.

Γιατρός: Τελειώσαμε συνάδελφοι, τελειώσαμε. Θα ανακοινώσουμε στους δημοσιογράφους για το συλλαλητήριο της Τρίτης. Αν και δεν ακούστηκε άλλη πρόταση σχετικά με την κατεύθυνση της πορείας. Το λέω αυτό γιατί έριξε κάποιος την ιδέα να καταλήξει η πορεία στην Ακρόπολη, παίρνοντας ένα ειρηνιστικό περιεχόμενο λόγω της εμπλοκής της χώρας μας στον Κόλπο, και κάνοντας και κάποια συναυλία εκεί... (φωνή ειρωνική: στον... Πειραιά καλύτερα). **Γιατρός:** Αφού δεν υπάρχει λοιπόν άλλη πρόταση ακολουθούμε την ίδια διαδρομή και περιφρουρούμε τη διαδήλωση. Τελειώσαμε συνάδελφοι.»

Τελειώσατε κύριοι, τελειώσατε!!!

Πρακτικά που κράτησε οικοδόμος της ΚΔΕ - τροτσκιστές κατά την παραπάνω σύσκεψη.

Σημείωση: Εννοείται ότι δε μας ευνδεί τίποτα ούτε με τη ΚΔΕ ούτε με οποιαδήποτε άλλη τροτσκιστική οργάνωση. Παρά την αδυναμία του να κριτικάρει τα ευνδικά εάν τέτοια, το παραπάνω κείμενο αναδημοσιεύτηκε για την αξία του εαν ντουομέντο και μόνον. Το εαββατουήριαμο που ακολουθούσε τις ευμυρούσεις ήταν πολύ κριτικό. Η οι ταραχές θα επευτείγονταν η οι κραφειουράτες, και κυρίως οι συνδικαλιστές, θα κατάφερναν ν' αποτρέψουν την συνέργαία των προλεταρίων με τα παιδιά τους. Και δεν χρειάστηκε ν' καταβάλουν μεγάλη προσπάθεια για να το πετύχουν!

Το επόμενο ντουομέντο δεν προέρχεται από τους χώρους των γεγονότων του περασμένου Γενάρη. Κυκλοφόρησε στη Γαλλία το Δεκέμβρη του 1986 κατά τη διάρκεια των τότε επορδακτιμών ταραχών. Είναι γραμμένο από τους μαθητευόμενους μιας σχολής ηλεκτρονικών, ηλικίας 16-18 ετών. Μεταφράστηκε αμέσως στα Ισπανικά και μοιράστηκε, μαζί με άλλες προκηρύξεις, στους Ισπανούς μαθητές λυκείων που επίσης έμειναν, εκείνη την εποχή, αποκοκή από τα μαθήματα. Αυτό το ντουομέντο που μιλάει για λογαριασμό της εξεγερμένης νεολαίας όλων των χωρών, μεταφράσαμε εδώ από τα αγγλικά.

III

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΜΑΣ ΓΕΡΝΑΤΕ!

Τόσο καιρό θέλατε να μιλήσουμε και καθόμασταν σιωπηλοί. Τώρα είμαστε αποφασισμένοι να μιλήσουμε. Ξέρουμε ότι οι περισσότεροι από σας θέλετε ειλικρινά να μας βοηθήσετε. Ο καθένας σας με τον τρόπο του δοκίμασε τα πάντα. Είσασαν ασητηροί ή ανεκτικολ, υπομονετικολ ή νευρικολ, φιλικολ ή απομακροί. Έχετε αναλογιστεί πολλά πράγματα, τα συζητήσατε μεταξύ σας, με μας, με τη διεσθυνση της σχολής.

Μας έχετε πει πολλά, δε λέγαμε τίποτα ή σχεδόν τίποτα. Μέναμε σιωπηλοί ή γελάγαμε. Μας λέγατε: "Το θέμα δεν είναι για γέλια, συνεχίστε την εργασία σας", ή "μπορεί να κάνουμε λίγο πλάκα, αλλά πρέπει να δουλέψουμε σκληρά", ή ακομα "αν δεν έχεις σκοπό ν' ασχοληθείς με κάτι μην ενοχλείς τους φίλους σου που...", ή "κάνε μια προσπάθεια", ή "Κόριε τάδε μήπως νομίζεις ότι θα μπορείς να πηγαίνεις αργά στη δουλειά σου;" ή "α, εσύ είσαι πάλι, γύρνα στη θέση σου". Η "απαντήστε, δε ξέρει κανένας;" ή "λοιπόν, δέκα χρόνια διδάσκω, ποτέ δε ξανασυνάντησα κάτι τέτοιο", ή "αν έχεις κάποιο πρόβλημα έλα να με δεις στο τέλος του μα-

θήματος", ή "Ελάτε τώρα, κάνουνε καμμιά ερώτηση!" και "Έχω και εγώ μια κόρη στην ηλικία σου", "κάντε ησυχία όταν μιλάω", "βγάλτε ένα φύλλο χαρτί" και "επαναλάβετε αυτά που είπα προηγουμένως", "άντε βρείτε μου ένα κομμάτι χαρτί" και "σας προειδοποιώ ότι εγώ δεν είμαι σαν τους άλλους".

Λοιπόν κάνετε λάθος. Όλα είναι ίδια - προσπαθήσατε σκληρά αλλά δεν άλλαξε τίποτα. Μας δώσατε τις συμβουλές σας, είδατε τους γονείς μας, είπατε: "αν ήταν γιος μου". Έχετε δουλέψει σκληρά, τα πιάσατε όλα από την αρχή πάλι, προετοιμάσατε σειρές μαθημάτων, κανονίσατε επισκέψεις, εκδρομές, μας δώσατε περιλήψεις... Ήπιαμε καφέ μαζί, κατεβήκατε σε απεργία, φωνάξατε, κραυγάσατε αλλά τίποτα δεν άλλαξε.

Χρόνο με το χρόνο η κοινωνική κρεατομηχανή μας καταβροχθίζει. Χρησιμοποιείτε τους μαθητές που έχετε σώσει σα μετάλια - και σας αξίζουν, καθένας από μας σας έχει στοιχίσει πολλά. Αλλά αυτό δε μπορείτε να το κάνετε με όλους.

Ούτε σεις ούτε μεις ήμασταν το πρόβλημα, είναι όλα τ' άλλα.

Σίγουρα, τα ξέρατε αλλά μάλλον τα θεωρούσατε αναπόφευκτα. Δε σας κατηγορούμε για την αποτυχία του σχολικού συστήματος αλλά για το ότι αποδεχτήκατε τόσο πολύ καιρό και προσπαθήσατε να κάνετε και εμάς ν' αποδεχτούμε, μια κατάσταση πραγμάτων και ανθρώπινων σχέσεων που είναι απαράδεκτες.

Για σας είμαστε προβληματικά παιδιά, αισθανόσασταν προκαταβολικά λύπη για μας - λες και η δική σας ζωή ήταν τίποτα το εξαιρετικό. Μπορούμε να δούμε πολύ καλά πως αντιδράτε, πόσο μπουχτισμένοι είσα-
στε και σεις.

-Λέτε: "Εσείς τι κάνετε;" Λοιπόν για ν' ακριβολογούμε, με ό,τι κάνουμε σήμερα, κριτικάρουμε τη προηγούμενη παθητικότητα μας.

-Λέτε: "Δεν είστε δίκαιοι, οι ζωές μας δεν είναι μια μιζέρια, δεν κάνουμε ό,τι μας λένε, θέλουμε να σας βοηθήσουμε".
Αποδείξτε το! Θέλετε να μας μιλήσετε; Δε θα σας καταλαβαίναμε και πολύ καλά, είμαστε ήδη μακριά, για ελάτε πιο κοντά. Αν δεν το κάνετε, σε μια βδομάδα δε θά'χετε την παραμικρή ιδέα.

Πριν η παθητικότητά μας ήταν η δικαιολογία σας (όχι πια). ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΠΟΦΕΥΚΤΟ ΝΑ ΜΑΣ ΓΟΥΣΤΑΡΕΤΕ, ΛΕΜΕ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ, μια αλήθεια βγαλμένη από την καρδιά ότι οι άνθρωποι έχουν μπουχτίσει με τις ιεραρχικές σχέσεις, τους διαχωρισμούς, τη στενάχωρη ζωή. Δεν τολμάτε να το παραδεχτείτε ή έστω να το πιστέψετε. Αλλά εκεί καταλήγει το πράγμα. Καθηγητές - ιδού το εμπόδιο που πρέπει να ξεπεράσετε - αλλά αν δε βοηθήσετε, αν εγκαταλείψετε, αν προδώσετε... τίποτα, δε θα πούμε τίποτα. Το ίδιο μας το βλέμμα θα μιλήσει. Είναι αμείλιτο, όπως καλά γνωρίζετε. Εσείς θα είσαστε οι κριτές του εαυτού σας - αυτό δε μπορείτε να το αποτρέψετε.

Ελάτε να συζητήσουμε επί ίσους όρους.

ΔΕ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΤΙΠΟΤΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΜΑΣ, ΣΑΣ ΕΜΠΟΔΙΖΟΥΜΕ ΝΑ ΓΕΡΑΣΕΤΕ

ΠΟΛΕΜΟΣ - Η ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ MASS MEDIA

Επί 33 χρόνια και 4 μήνες υπηρετούσα ενεργά
στη πιο δραστήρια στρατιωτική δύναμη της χώρας,
τους πεζοναύτες. Υπηρετούσα β' όλες τις βαθμίδες από
ανθυπολοχαγός μέχρι υποστράτηγος. Κι'όλο αυτό το
διάστημα υπήρξα ένας πρώτης τάξεως μπρατζός για
τις Μεγάλες Μπιζνες, τη Wall Street και τους
τραπεζίτες. Εν συντομία, υπήρξα ένας κοκοποιός,
έναν γιαχμύτερ του καπιταλισμού.

Τότε απλώς υποψιαζόμουν ότι ήμουν ένα μέλος της
μαφίας. Τώρα είμαι δίχουρας γι'αυτό. Ξαν σαρντ τους
επαγγελματίες στρατιωτικούς ποτέ δεν είχα διού μου
τρόπο βιένης μέχρι που έφυγα απ'την υπηρεσία. Οι
διανοητικές μου ικανότητες βρίσκονταν σε κατάσταση
ύπνωσης καθώς υπάκουα στις διαταχές των ανωτέρων
μου. Αυτό είναι ένα χαρακτηριστικό όλων των στρατιωτικών.

Έτσι συνέβη, το 1914 να γίνει το Μεξικό κι'ιδιαίτερα
το Ταμπόσκο ένα μέρος ασφαλές για τ'αμερικανικά πετρε-
λαιά να εμφορνεύονται. Βοήθησα να γίνουν η Αϊτή και η
Κούβα μέρη κατάλληλα για να μαζεύουν εισοδήματα
οι τύποι της National City Bank. Βοήθησα στην αρ-
παγή μιλιάς ντουζίνας Δημοκρατιών της Κεντρικής Αμε-
ρικής προς όφελος της Wall Street. Ο κατάλογος των
γιαχμυτέρισμα είναι μεγάλος... Στη Κίνα το 1927
φρόντισα ώστε η Standard Oil να κάνει τις δουλειές
της απρόσκοπτα.

Όλα αυτά τα χρόνια έμεινα πολύ έξαλλη ζωή, όπως θα
έλεξαν οι αφανείς εμπειροχρήμονες. Ανταμείφθηκα με
τιμητικές διαμφορείς, μετάλλια και προαγωγές. Τώρα που
το ξαναδιέφτομαι, νομίζω πως θα μπορούσα να είχα δώσει
μερικές συμβουλές στον Αλ Καπόνε. Στο κάτω-κάτω αυτός
είχε βτίσει τις επιχειρήσεις του σε τρεις πόλεις. Οι
πεζοναύτες τις έβτισαν σε τρεις ηπείρους.

— Στρατηγός Smedley Butler
Common Sense, Νοέμβριος 1935

Ο πόλεμος", έλεγε ο στρατηγός Κλαούζεβιτς, "είναι μια μορφή της ανθρώπινης επικοινωνίας. Ανήκει στη σφαίρα της κοινωνικής ζωής. Είναι μια σύγκρουση μεγάλων συμφερόντων που ρυθμίζονται μόνο με αίμα και μόνο απ' αυτή την άποψη διαφέρει από τις άλλες συγκρούσεις. Θα ήταν καλύτερο, αντί να συγκρίνεται με κάποια τέχνη, να παρομοιάζεται με το εμπόριο που κι αυτό επίσης είναι μια σύγκρουση συμφερόντων και δραστηριοτήτων* κι ακόμα περισσότερο μοιάζει με την πολιτική που με τη σειρά της μπορεί να θεωρηθεί, τουλάχιστον εν μέρει, ως ένα είδος εμπορίου ευρείας κλίμακας. Επιπλέον η πολιτική είναι η μήτρα μέσα στην οποία αναπτύσσεται ο πόλεμος. Τα χαρακτηριστικά του ήδη σχηματισμένα στοιχειωδώς κρύβονται σ' αυτήν όπως οι ιδιότητες των δοντών στα σπέρματά τους".** Έλεγε επίσης ότι καταφεύγοντας στον πόλεμο η πολιτική αποφεύγει όλες τις αυστηρά λογικές συνέπειες που προέρχονται από τη φύση της***, χωρίς όμως και να τις απομακρύνει οριστικά.

Αν σκεφτούμε τα λόγια του Κλαούζεβιτς στα πλαίσια της ιστορικής προσπάθειας της αστικο-γραφειοκρατικής τάξης για την εγκαθίδρυση ενός παγκόσμιου εμπορευματοικού συστήματος-όπως αυτή διεξήχθη κατά τη διάρκεια των δύο αιώνων που μας χωρίζουν από την πρώτη έκδοση του βιβλίου του-θα αναγνωρίσουμε σ' αυτόν τον πιο επίκαιρο αναλυτή του πολέμου, αφού ήταν ο πρώτος που έκανε μια σαφή διάκριση ανάμεσα στην εποχή των κοντοτιπέρων και την μεταεπαναστατική εποχή των κρατικο-οικονομικών συμπλεγμάτων και των "εθνικών" στρατών που έχουν στην υπηρεσία τους.

Πράγματι, στην εποχή μας ο πόλεμος διαφέρει ποιοτικά από τις προκαπιταλιστικές του μορφές και αυτό δεν είναι πουθενά πιο ορατό παρά στον τρόπο με τον οποίο το κράτος και η οικονομική ολιγαρχία διαμορφώνουν τις συνειδήσεις των υπηκόων τους και τις κινητοποιούν με το μέρος τους βασιζόμενες κυρίως στον έλεγχο των μέσων επικοινωνίας. Αν ο πόλεμος είναι-και όντως αυτό συμβαίνει-ένα αναγκαίο μέρος του παγκόσμιου προτσές συγκέντρωσης εξουσίας και κεφαλαίου στα χέρια όλο και λιγότερων γραφειοκρατών και καπιταλιστών, δηλ. μια ειδική άμεση μορφή ανταγωνισμού, αυτό δε μπορεί να συμβεί χωρίς την εν μέρει ενεργητική, εν μέρει παθητική συμμετοχή των εργαζομένων μαζών, που ταυτίζουν την υλική τους ευημερία με την επιτυχημένη έκβαση του πολέμου των "εθνικών" ηγετών τους.

Οι καπιταλιστές και οι πολιτικοί κάθε "έθνους", και ειδικότερα των ασθενεστέρων, προσπαθούν να εγείρουν εμπόδια στα ισχυρότερα

* Περὶ πολέμου, II, κεφ. 3

** Στο ίδιο, VIII, κεφ. 6B

για να προστατέψουν ή και να διευρύνουν το δικό τους κεφάλαιο. Τα εμπόδια αυτά μπορούν να προσπελαστούν μόνο με τον πόλεμο. Όλοι οι εμπο-
ρικοί πόλεμοι τελούν να γίνονται πόλεμοι βομβών. Παράλληλα, για να
αμβλυνθούν οι κοινωνικοί ανταγωνισμοί στο εσωτερικό κάθε "έθνους", ο
καθημερινός ειρηνικός εμπορευματικός βομβαρδισμός μετατρέπεται σε
πόλεμο παραπληροφόρησης και επιχείρηση εξαρσης του πατριωτικού συν-
αισθήματος. Επειδή όμως στην εποχή μας, πρώτον, ο πατριωτισμός, αν και
πουλάει ακόμα, δεν αρκεί και δεύτερον, υπάρχει απαίτηση να ευνοηθούν
από τον πόλεμο και ορισμένα τμήματα του τριτογενούς τομέα, ο πόλεμος
πρέπει να γίνει ελκυστικός και σαν εμπόρευμα, δηλ. σαν θέαμα. Από αυτό
το σημείο και πέρα κάθε εξαχρεώση της ανθρώπινης ιδιότητας είναι
πια δυνατή. Όλοι τους τελευταίους μήνες ζήσαμε τι σημαίνει αυτό.

Δεν είναι όμως μόνο η ανθρωπιά μας που καταστρέφεται από
τους πολέμους των αφεντών, είναι και η ίδια η πρωταρχική της προυπό-
θεση: η φύση, μέσα στην οποία διαμορφώνεται. Γιατί, παρ'ότι το κεφα-
λαίο αποσκοπεί ν' αποκτήσει πρόσβαση στα "δώρα της φύσης", οι μοντέρ-
νοι πόλεμοι προσλαμβάνουν, κατά παράδοξο τρόπο, τη μορφή της ευρείας
καταστροφής του φυσικού πλούτου. Στον καπιταλισμό ο πόλεμος και η ει-
ρήνη είναι οι δύο όψεις του ίδιου προτύπου ανθρωποκτονίας και οικο-
κτονίας και διαφέρουν μόνο στην ταχύτητα των ρυθμών καταστροφικότητας.
Αναλογιζόμενοι την "ποιότητα" της καθημερινής ζωής θά'ταν υπερβο-
λικό να προσθέταμε ότι η "είρήνη" είναι ένας χαμηλής έντασης πόλεμος
των κερδοσκόπων και των πολιτικών ενάντια στη γη και τους κατοίκους
της;

✱

Για τους καπιταλιστές και τους γραφειοκράτες των ισχυρών
"εθνών" ο πόλεμος έχει μια σαφή διττή λειτουργία: καταστροφή κεφα-
λαίου με παραγωγικό τρόπο, περιφρούρηση παλαιών αγορών και δημιουρ-
γία νέων. Το πρώτο σκέλος προυποθέτει για τον πληθυσμό την ατυχία να
γίνει καταναλωτής των προϊόντων της πολεμικής βιομηχανίας (είτε σαν
πληρωτής φόρων για ν' αγοράστούν απ' την κυβέρνηση "του" είτε σαν κου-
φάρι, αποτέλεσμα του απλού γεγονότος ότι για να καταστραφούν πρέπει
να πέσουν πάνω σε κάποιους). Το δεύτερο σκέλος επίσης εξασφαλίζεται
με τους βομβαρδισμούς. Οι επενδυτές θ' αναλάβουν την ανοικοδόμηση των
αγορών. Και των νεκροταφείων.

Για την αμερικάνικη ειδικότερα οικονομία είναι απαραίτητη
η καταστροφή κεφαλαίου με τη μορφή καταστροφής των πολεμικών εμπο-
ρευμάτων μια και πάνω στην πολεμική βιομηχανία στηρίζεται, σε μεγάλο
βαθμό, τα ποσοστά κέρδους του το υπόλοιπο "εθνικό" κεφάλαιο. Για να
καταλάβει κανείς πόσο η πολεμική παραγωγή τονώνει τη βιομηχανία στο
σύνολό της αρκεί να θυμηθεί πως ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, πέρα
από το γεγονός ότι έδωσε στις κρατικές ηγεσίες τη δυνατότητα ν' ανα-
διοργανωθούν, βοήθησε επιπλέον στο τερματισμό της οικονομικής κρίσης
του '30. (Δε παραγνωρίζω εδώ το γεγονός ότι η "οικονομική κρίση" του
'30 ήταν στην πραγματικότητα κρίση της οικονομίας, δηλ. κοινωνική κρί-

ση που τη δημιούργησε ο ίδιος ο κοινωνικός αγώνας του προλεταριάτου. Απλά υπενθυμίζω ότι η ήττα του κινήματος εκείνου έδωσε τη δυνατότητα στο Κράτος και τους καπιταλιστές να επιβάλουν τη δική τους "λύση").

Ας σταθούμε λίγο ακόμα στην πολεμική βιομηχανία. Ένας από τους βασικούς λόγους που στις ΗΠΑ, και αλλού, αποτελεί βιομηχανία αιχμής και παρασύρει στην ανάπτυξη κι άλλους κλάδους της εμπορευματικής οικονομίας είναι ότι τα εμπορεύματα που παράγει έχουν τη δυνατότητα να καταναλωθούν άμεσα χωρίς να προκαλούν πληθώρα και κορεσμό στην αγορά με την προϋπόθεση βέβαια ότι η "ειρήνη" δε διατηρείται για πολύ. Δεν είναι πάγιο κεφάλαιο, όπως ένα μαγαζάκι ασ πούμε, που η επικερδής χρησιμοποίησή του καθίσταται πολλές φορές προβληματική, ούτε μεταβλητό κεφάλαιο τύπου *house* ή *funny* συγκροτήματος που, αν η μόδα αλλάξει, δε θα μπορεί να βρει στην αγορά την ανάλογη αγοραστική δύναμη. Ο κάθε *Patriot* είναι μια ανταλλακτική αξία διαρκείας, γιατί δε και αν καταναλώνεις, αναγνώστη, ελτε αυτό λέγεται *CNN*, Αντέννα ή *Inspirat* *Carpet* ελτε Αντί-ντας ή Αρμάνι, ο πύραυλος αυτός θάναί πάντα εδώ για να σου εγγυηθεί ότι δεν πρόκειται να είσαι ποτέ τίποτ' άλλο από καταναλωτής. Και "μακάριός έστιν ός έάν σκανδαλισθή έν αύτοίς"!

*

Ο πόλεμος, συν τοις άλλοις, καταστρέφει τα μέσα και τους χώρους ζωής (δάση, χωράφια, ύδατα κλπ) των αυτάρκων αγροτικών οικονομιών, υποχρεώνοντάς τους αγρότες να δουλέψουν για τη βιομηχανία. Η βομβιστική επίθεση στο οικοσύστημα του Βιετνάμ επί παραδείγματι, που έγινε με τη παράλληλη χρήση χημικών όπλων (19.200.000 γαλόνια φυτοκτόνα, 40.000 τόνοι ναπάλμ, λευκός φώσφορος) οδήγησε σε μαζική εισροή του πληθυσμού στις πόλεις. Αντίθετα στο Ιράκ πρόσφατα, ήταν κυρίως οι πόλεις που βομβαρδίστηκαν. Η αιτία γι' αυτή τη διαφορετική πολιτική "καμένης γης" έγκειται στο γεγονός ότι οι ΗΠΑ δεν είχαν αυτή τη φορά ν' αντιμετωπίσουν μια "υπανάπτυκτη" αγροτική χώρα, όπως το Βιετνάμ, αλλά μια υπό ανάπτυξη στρατιωτική δύναμη.

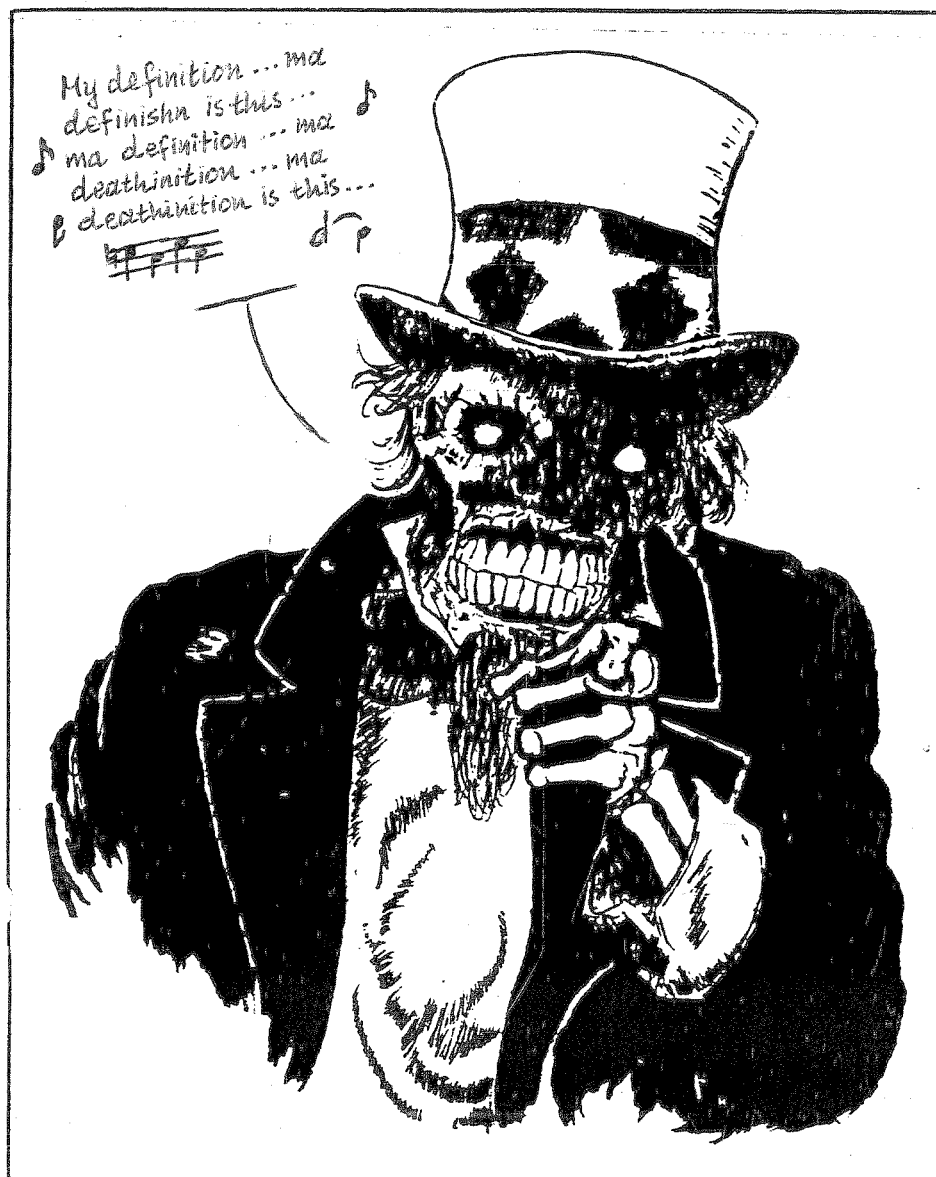
Και για να τελειώνουμε τη γενική απαρίθμηση των λειτουργιών του σύγχρονου πολέμου, οι ισχυρότεροι επιδιώκουν την εξαφάνιση εκείνων των κινήματων αντίστασης που προσπαθούν να οργανώσουν το δικό τους εξουσιαστικό-εμπορευματικό σύστημα πάνω σε εθνικιστική κι αντιαποικιακή βάση. Είδαμε τι έγινε στο Ιράκ μετά τη "λήξη" του πολέμου. Οι νικητές, για τον ίδιο λόγο που ξεκίνησαν την επίθεσή τους ενάντια στο δικτατορικό καθεστώς του Μπάαθ και τον Ιρακινό λαό, επέτρεψαν με την ανοχή τους στο Χουσεΐν να βομβαρδίσει με χημικά όπλα τους υποστηριζόμενους από το Ιράν Σιίτες και να δημιουργήσει μια νέα στρατιωτική Κοορδων προσφύγων.

Κι ας μη παρασύρεται κανείς από τις ανθρωπιστικές σειρήνες της Δύσης που κάνουν εράνους και χύνουν κροκοδείλια δάκρυα για τους κατατρεγμένους Κοορδους. Χωρίς αμφιβολία η επίσημη Κουρδική ηγεσία, το λεγόμενο Κουρδικό Μέτωπο, έπαιξε ένα σημαντικό ρόλο στην

ήττα της Κουρδικής εξέγερσης. Εκεί παύησε το ίδιο παλιό έργο. Στην αρχή της εξέγερσης, στις Κουρδικές πόλεις Σουλειμάνιγια και Ράνιγια σχηματίστηκαν λαϊκά συμβούλια, τα ονομαζόμενα Δίρνα, που οργάνωσαν τη τροφοδοσία, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τις μεταφορές και την άμυνα των πόλεων απέναντι στις Ιρακινές δυνάμεις. Με την πάροδο του χρόνου και την ανασυγκρότηση της παραδοσιακής συντηρητικής ηγεσίας άρχισαν οι παρασηνιακές συζητήσεις με τους αποικιοκράτες και διάφορα αντιδραστικά κράτη τύπου Τουρκίας, Συρίας και Ιράν. Στα τέλη του Μαΐου '91 το Κουρδικό Μέτωπο, απαιτώντας το δικό του μερίδιο από την πύττα, έκλεινε συμφωνίες με το Ιρακινό καθεστώς. Ένα καθεστώς που, μετά τη συντριπτική του ήττα, δεν είναι παρά η θέληση των ΗΠΑ που το διατηρεί αιώρα στην εξουσία.

*

Δεν θα υπεισέλθω εδώ σε λεπτομερείς περιγραφές των καταστροφών που υπέστη ο Ιρακινός λαός και η χώρα από τους ανελέητους βομβαρδισμούς των "Μπακάνιρ" και των "Στελθ", ούτε σε ανέλογες περιγραφές της πλύσης εγκεφάλου που με τη θέλησή τους υπέστησαν οι Δυτικοί τηλεθεατές από τη πλήρως κατευθυνόμενη προπαγάνδα των μέσων μαζικής αποκτήνωσης. Οι ελεύθερα σκεπτόμενοι αναγνώστες θα πρέπει να παρατήρησαν μερικές ειδησούλες στα φιλά των εφημερίδων που έρχονταν σ' αντίθεση με το Μεγάλο Ψέμα των πηχυαίων τίτλων: "Ο πόλεμος είναι αναπόφευκτος!" Δεν αναφέρομαι τόσο στις περιγραφές για εκατοντάδες χιλιάδες νεκρούς και τραυματίες Ιρακινούς πολίτες και οπλίτες, που από τις πρώτες κιόλας εβδομάδες της σύρραξης έδωσαν στη δημοσιότητα είτε αυτόπτες μάρτυρες όπως ο ειρηνιστής Jack King και ο δημοσιογράφος Dan Winters είτε πρώην στρατιωτικοί ηγέτες όπως οι γερμανοί Manfred Opel και Gert Bastian. Αναφέρομαι κυρίως σε μια ελδηση που δημοσιεύτηκε στον αγγλικό Observer στις 21 Οκτώβρη '90 κι έφτασε επίσης σε μερικές ελληνικές εφημερίδες. Σύμφωνα με τον Observer λοιπόν, οι ΗΠΑ όχι μόνο γνώριζαν πολύ καλά τις επεντατικές διαθέσεις του Χουσεΐν-ας μη ξεχνάμε ότι το Ιρακινό καθεστώς έπαιζε ρόλο χωροφύλακα της Δύσης στην περιοχή του Κόλπου, ήταν μόνιμος πελάτης της γαλλικής και γερμανικής πολεμικής βιομηχανίας, οι Σοβιετικοί είχαν εκπαιδεύσει τη μυστική αστυνομία του Χουσεΐν και η CIA τον είχε βοηθήσει καθ' όλη τη διάρκεια του πολέμου του με το Ιράν- αλλά επίσης τον ενθάρρυναν πλαγίως να προχωρήσει στη πραγματοποίηση των σχεδίων του. Σε μια συνάντηση της αμερικανής πρέσβευς στο Ιράν April Glaspie και τον Σαντάμ, ενώ τα ιρακινά στρατεύματα συγκεντρώνονταν ήδη στα σύνορα του Κουβέϊτ ετοιμαζόμενα για την εισβολή, η Glaspie του είπε: "Έχω διαταγή από τον ίδιο τον Πρόεδρο να εργαστώ για τη διεύρυνση και το βάθεμα των σχέσεών μας με τη χώρα σας". Κι αφού ζήτησε συγνώμη για την κατηγορία του καθεστώτος του Σαντάμ ως δικτατορίας από ένα δημοσιογράφο της αμερικανικής υπηρεσίας πληροφοριών, η Glaspie συνέχι-

σε λέγοντας: "Εκτίμησή μου, μετά από 25 χρόνια υπηρεσίας στην περιοχή, είναι ότι οι στόχοι σας θα έπρεπε να τύχουν ισχυρής υποστήριξης από τους αδελφούς σας Άραβες... Εμείς, από τη μεριά μας, δεν εκφέρουμε κρι-
σεις πάνω στις ενδο-αραβικές διαμάχες σαν κι αυτή στην οποία βρισκε-
στε σήμερα με το Κουβέιτ... και ο Τζέιμς Μπέϊκερ έχει δώσει εντολή
στον επίσημο εκπρόσωπό μας να επαναλάβει αυτή τη θέση". Οι δημοσιο-
γραφικές αυτές πληροφορίες δεν διαψεύστηκαν ποτέ από κανέναν και δεν
αναφέρθηκαν ξανά στο εν λόγω περιοδικό.

Αυτού του είδους η πολιτική, δηλ. να προτρέπεις μια χώρα να εισ-
βάλλει σε κάποια άλλη ώστε να μπορείς να λανσάρεις έπειτα ένα "δίκαιο
πόλεμο", είχε ήδη δοκιμαστεί επιτυχώς από τη Θάτσερ το 1982, όταν επέ-
τρεψε στο Γκαλιέρι να εισβάλλει στα νησιά Φώιλαντ. Αντιμέτωπη με την
εσωτερική απειλή μαζικών εξεγέρσεων και απεργιών, η Θάτσερ, έχοντας τη
συγκατάθεση των media και του Εργατικού Κόμματος, επιχείρησε να δημι-
ουργήσει την εικόνα ενός εξωτερικού εχθρού που-έτσι έπρεπε να φαίνε-
ται-μόνο αυτή θα μπορούσε να αντιμετωπίσει με επιτυχία.

Γυρνώντας η στρατιωτική δύναμη στην "πατρίδα" έπεσε πάνω στο φήσιμο μιας μαζικής απεργίας σιδηροδρομικών. Σ' ένα οπλιταγωγό πλοίο αναρτήθηκε ένα πανό που έγραφε: "If you launch a rail strike, we'll launch an air strike".* Χάρη στην έξυπνη χειραγώγηση των εθνικιστικών συναισθημάτων από τα media και την πάντα ανεκτίμητη απεργοσπαστική τακτική των συνδικάτων, η απεργία εξασθένησε κι ένα χρόνο αργότερα η "σιδηρά κυρία" κέρδιζε μια συντριπτική νίκη.

Στην περίπτωση του πόλεμου του Κόλπου όμως οι αιτίες της σύρραξης είναι πολύ πιο περίπλοκες. Ο πόλεμος ήταν εν μέρει μια έμμεση "λύση" στα εσωτερικά προβλήματα των ΗΠΑ-Αγγλίας: υπερχρέωση, ολοένα αξιανόμενα τμήματα προλεταριοποιημένου έως πλήρως εξαθλιωμένου πληθυσμού, μαζική αντίσταση σε κυβερνητικές απόπειρες αφαίμαξης τύπου Roll Tax και άλλα "δυσάρεστα" που είναι αποτελέσματα των διεθνών ενδο-καπιταλιστικών αγώνων, της τεχνητής ύφεσης των τελευταίων χρόνων και της ανεμπόδιστης, σχεδόν, απόπειρας για άνοδο των ποσοστών κέρδους της κυρίαρχης τάξης μετά την "ενοχλητική" περίοδο των κινημάτων του '68. Η ανάγκη καταστροφής πολεμικών εμπορευμάτων και κατοπινής αναθέρμανσης της εμπορίας τους έπαιξε και σ' αυτή την περίπτωση σημαντικό ρόλο. Και βέβαια η ζωτικής φύσεως, για το αμερικάνικο κεφάλαιο, ανάγκη να πάρει υπό τον έλεγχο του τα πλουσιότερα κοιτάσματα πετρελαίου στο κόσμο και να βάλει οριστική ταφόπετρα στον ΟΠΕΚ, ήταν ένας από τους βασικότερους λόγους που ώθησε τις ΗΠΑ σ' αυτό το με οποιοδήποτε τίμημα πολεμικό παιχνίδι. Έχοντας υπό τον έλεγχο της την εξαγωγή και διύλιση του πετρελαίου και καθορίζοντας τις τιμές στις διεθνείς αγορές κατά τη θέλησή της, η αραβική φεουδο-γραφειοκρατική τάξη είχε αρχίσει να γίνεται κακό σπυρί στην πλάτη των δυτικών πετρελαϊκών διανομέων, που έβλεπαν τα κέρδη τους ν' απειλούνται. Η καταστροφή της πετρελαϊκής υποδομής στη Μέση Ανατολή-ακόμα και το British Brainwashing Corporation (BBC) παραδέχτηκε ότι έπεσαν και κάτι αμερικανικές βομβούλες πάνω στις πετρελαϊκές εγκαταστάσεις στο Κουβέϊτ-τους δίνει τη δυνατότητα να εξασφαλίσουν ένα ουσιαστικό μονοπωλιακό έλεγχο της παραγωγής πετρελαίου και να εγκαταστήσουν μια μόνιμη στρατιωτική δύναμη που θα εγγυάται αυτό τον έλεγχο. Ταυτόχρονα βάζουν χαλινάρι στη ροή κεφαλαίων προς την ΕΟΚ καθώς και στη προσπάθεια αυτονομιστικής της από το NATO, πιέζοντας κυρίως τις Γερμανία και Γαλλία αφού οι σημαντικοί τομείς του βρετανικού κεφαλαίου είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με την αμερικανική εμπορευματική οικονομία. Έτσι εξηγείται και η διφορούμενη στάση των Ευρωπαίων πολιτικών απέναντι στον πόλεμο: ήξεραν ότι ένα αμερικάνικο μονοπώλιο πάνω στα πετρέλαια θα εξασθενούσε την ανταγωνιστικότητα τους έναντι των ΗΠΑ. (Ας πούμε παρεπιπτόντως ότι ο Μπους και ο Μπέηκερ έχουν μια ιδιαίτερη προσωπική ευαισθησία στα θέματα που αφορούν

* Μαιάβριο λογοπαίγνιο με τη διπλή σημασία της λέξης strike: απεργία και επίθεση.

το "μαύρο χρυσό" είναι μεγαλομέτοχοι πετρελαϊκών εταιρειών).

*

Καλά όλα αυτά και "σωστά", θα πει κανείς. Έχουν ειπωθεί κιόλας από τους ελάχιστους σοβαρούς αναλυτές. Αν θέλουμε όμως να καταλάβουμε τη σημασία αυτού του πρόσφατου πολέμου σ' όλη του την έκταση θα πρέπει να τον τοποθετήσουμε στα πλαίσια της συνολικής ιστορίας των τελευταίων εικοσι χρόνων.

Το τέλος του "Ψυχρού Πολέμου", το τέλος δηλ. μιας εποχής όπου ο παγκόσμιος γραφειοκρατικός καπιταλισμός, για ν' αναπτυχθεί και να διατηρήσει τη κυριαρχία του, χρειαζόταν να προστατεύεται μέσα σ' εθνικές επικράτειες συγκροτημένες με βάση δύο ουσιαστικούς ανταγωνιστικούς πόλους συσσώρευσης κεφαλαίου και εξουσίας, τις ΗΠΑ και την ΕΣΣΔ, ήλθε με τη λήξη των συγκρούσεων στο Βιετνάμ. Από τότε ξεκίνησε μια επιχείρηση ενοποίησης του παγκόσμιου καπιταλισμού, απ' την Ουάσιγκτον ως τη Μόσχα, από τις Βρυξέλλες ως το Πεκίνο. Αυτή η ολική αλλαγή πλευσης του Κεφαλαίου και της Γραφειοκρατίας δεν ήταν παρά αποτέλεσμα των επαναστατικών αλλαγών που επέφεραν στο σύνολο της κοινωνικής ζωής τα ριζοσπαστικά κινήματα του τέλους της δεκαετίας του '60 (αμερικάνικο movement, Μάης του '68, Ιταλία '69, Πολωνία '70...). Από τότε οι διάφορες δυνάμεις της κυρίαρχης τάξης ενώνονται σ' ένα αποφασιστικό αγώνα: την πάλη ενάντια στο αποδεσμευμένο προλεταριάτο. Η διεθνής αντεπανάσταση θέτει σ' εφαρμογή κάθε μέθοδο που μπορεί να φανταστεί κανείς: οργανώνει με τη συνδρομή πρώην "επαναστατών", τη μερική πολιτιστική αμφισβήτηση της νεολαίας σε ελεγχόμενη κουλτούρα του Στυλ* μετατρέπει, μέσω της τηλεκατευθυνόμενης τρομοκρατίας, τους μυστικούς πράκτορες σε "επαναστάτες", σε μια προσπάθεια να τοποθετήσει τη διακυβέρνηση των ανθρώπων (τη πολιτική) στο επίπεδο της καθολικής κυκλοφορίας των εμπορευμάτων: τη καθημερινή ζωή λανσάρει τη περεστρόϊκα του ανατολικού δεσποτισμού και φτάνει ως το σημείο να οργανώσει η ίδια τις "λαϊκές" επαναστάσεις στις ανατολικές χώρες το '89, ακολουθώντας και μετά ταύτα προλαβώντας την εξέλιξη της κοινωνικής εξέγερσης του προλεταριάτου.

Το θέαμα, εικόνα της άρχουσας εμπορευματικής οικονομίας και επιβεβλημένος μεσολαβητής των συνεχώς υποβαθμιζόμενων κοινωνικών σχέσεων πέρασε σταδιακά στην ολοκληρωμένη του, κυβερνο-χίπ, φάση, ενσωματώνοντας τις δύο προηγούμενες ανταγωνιστικές μορφές θεαματικής εξουσίας: τη συγκεντρωμένη και τη διάχυτη. Η τρίτη αυτή μορφή, λέει πολύ σωστά ο Ντεμπόρ, "συστάθηκε πάνω στη γενική βάση εκείνης της μορφής που αποδείχτηκε ισχυρότερη, δηλαδή της διάχυτης."* Η όπως συνήθιζαν να τη λένε, σε πιο απλή ορολογία, "ιδιωτικό καπιταλισμό". Συμφωνώ δε με τον Νάμπ*, ότι ο πόλεμος του Κόλπου χρησίμευσε επίσης σαν ένα πεδίο πειραματισμού στην εφαρμογή μεθόδων ελέγχου (λογοκρισία, πατριωτική προπαγάνδα, κατασκευή ψευδο-γεγονότων, υπαγορευμένα δημοσιογραφικά κείμενα) που άλλοτε

* Βλ. Κεν Νάμπ, "Ο πόλεμος και το θέαμα". Bureau of public secrets, P.O. Box 1044, Berkeley, CA 94701.

χαρακτήριζαν τυπικά το συγκεντρωμένο τύπο θεάματος και τύχαιναν της γενικής κατακραυγής των (γκιλιαχ!) δυτικών διανοουμένων*.

Σ' αυτό τον κόσμο του νέου σκοταδισμού είναι φυσικό Ηγεμόνας του καιρού μας να γίνεται ο πιο επιτήδειος από τους μαφιόζους, αυτός που μπορεί "να πουλάει και να προφασίζεται τα πάντα", ο Πρόεδρος Μπους. Μέλος του "Skull and Bones Club" του πανεπιστημίου του Yale, του club όπου συναντιέται από το 1833 η αμερικάνικη ελίτ, πρώην αρχηγός της CIA, πετρελαιοεκατομυριούχος, δοκιμασμένος έμπορος όπλων και ναρκωτικών, ο "Bonesman" Μπους έβαλε σκοπό του να ενσωματώσει κάθε γωνιά της γης στη σύγχρονη μορφή θεαματικής εξουσίας, της οποίας η τάξη του φιλοδοξεί να είναι ο απόλυτος διευθύνων.

Εδώ βρίσκεται η βασικότερη αιτία του πολέμου. Οι "καθυστερημένες" κοινωνίες της Μέσης Ανατολής που διοικούνται ακόμα από μια μορφή συγκεντρωμένου θεάματος, αυτή του ανατολικού δεσποτισμού, καθώς και όλα τα υπολείματα φεουδο-γραφειοκρατικής εξουσίας στο πλανήτη, μαζί με τις τελευταίες μορφές αυτόρκους αγροτικής οικονομίας, πρέπει να διαλυθούν οριστικά. Στην ανάγκη να μετατραπούν σε νεκρή φύση. Κρατείστε τη ψυχραιμία σας. Ο πόλεμος του Κόλπου δεν ήταν παρά μόνο η αρχή.

*

"Κι οι επαναστάτες;", θα πει κανείς, "που χάθηκαν οι επαναστάτες!"

* Χαρακτηριστικό δείγμα αυτού του είδους δυτικών διανοουμένων αποτελεί ο πολυς Καστοριάδης. Σ' ένα χυδαίο αντιαραβικό του κείμενο, δημοσιευμένο στις 5/2/91 στη γαλλική Liberation, την ίδια ώρα που οι σύμμαχοι του μετέτρεπαν τη Βαγδάτη σε Γκουέρνικα, ο πρώην υπάλληλος του ΟΟΣΑ οικτρε τους δυτικούς πολίτες σαν ανίκανους "ν' αναχαιτίσουν την ανθρωπολογική κυριαρχία του Ισλάμ ή του Ινδουισμού". Ελπίζω ότι το γεγονός της μείωσης του Ιρακινού πληθυσμού κατά μερικές εκατοντάδες χιλιάδες νούμερα θα τον ανακουφίσει! Αυτός ο παλιάτσος, επί 30 χρόνια τώρα, από τότε που έπαψε να είναι επαναστάτης, ξιφουλκώσε με μανία εναντίον του συγκεντρωμένου τύπου θεάματος (σταλινισμός, φασισμός), λάτρευε τους αμερικάνικους πυραυλικούς φαλλούς που ήταν εγκαταστημένοι στην πάλαι ποτέ Δυτική Γερμανία και λοιδορούσε τους αντιεξουσιαστές επιχειρηματολογώντας για το ότι δεν γίνεται να υπάρξει κοινωνία χωρίς εξουσία! Τώρα που το δυτικό "φαντασιακό" κυριαρχεί, θα πρέπει να αισθάνεται θλιμμένος που η KGB έπαιξε τόσο βρώμικο παιγνίδι στους τελευταίους των σταλινικών, κατά τη διάρκεια του πρόσφατου γελοίου πραξικοπήματος στη Μόσχα. Του στέρησαν το καλύτερο του παιγνίδι! Όμως οι γελωτοποιοί ξέρουν να εφευρίσκουν καινούργιους τρόπους για να μοστράρουν στη δημοσιότητα. Επί παραδείγματι ο εναδελφός του Μποντριγιάρ, που δήλωσε ότι "ο πόλεμος του Κόλπου δεν υπήρξε"! Το δυστύχημα είναι ότι εξακολουθούν και υπάρχουν μαλάκες σαν το Μποντριγιάρ!

Μήπως έγιναν όλοι υπάλληλοι υπουργείων, καθηγητές μέσης εκπαίδευσης, δημοσιογράφοι "μεταπροχωρημένων" φυλλάδων, μικρομαγαζάτορες; Όχι, όχι! Τίποτ' απ' όλ' αυτά. Οι επαναστάτες στη "νέα τάξη πραγμάτων" είναι πια. αδρατοι! Το πολύ-πολύ καμμιά γελοιογραφική εκδοχή τους να κυκλοφορεί που και που στα media.* Αν δεν αντιστραφεί η σημερινή προοπτική, σε λίγο καιρό θα τους ξέρουν μόνο αυτοί που έχουν προσωπικές επαφές μαζί τους (και η αστυνομιά φυσικά!)

Πράγματι, μήπως το υποταγμένο προλεταριάτο είδε ποτέ στη τηλεόραση, ή διάβασε στις εφημερίδες, ή άκουσε στο ραδιόφωνο να γίνεται λόγος για τις μαζικές αντιπολεμικές διαδηλώσεις που λάμβαναν χώρα απ' τη μια άκρη των ΗΠΑ ως την άλλη, για μήνες ολόκληρους και όπου, σύμφωνα με τον Νάμπ, εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι "ανακάλυψαν μια αίσθηση κοινότητας σε πείσμα του παραλογισμού"; Η μήπως έμαθαν για τις μαζικές διαδηλώσεις στο Βερολίνο και σε 15 άλλες γερμανικές πόλεις, που έκαναν ένα αμερικάνικο στρατιωτικό γουρούνι να δηλώσει έντρομο στις 24-1-91 ότι "ο γερμανικός όχλος παρεμποδίζει την πολεμική μας προσπάθεια"; Παρ' όλο το ψυχολογικό πόλεμο των media που περισσότερο απ' όλους υπέστη ο αμερικάνικος λαός-όχι χωρίς τη δική του ευθύνη -, να που το ολοκληρωμένο θεαματικό μοντέλο των Μπους και Σία ακόμα δε κατάφερε να επιβληθεί στο σύνολο της κοινωνίας. Την επόμενη φορά -και όίγουρα, όπως είπαμε, θα υπάρξει επόμενη φορά, τη περιμένουμε -θα πρέπει νάναι πάλι προσηκτικοί και να λήξουν τον πόλεμό τους όσο γίνεται πιο γρήγορα, γιατί η ιστορία διδάσκει ότι δε μπορεί κανείς να κοροϊδεύει τους ανθρώπους για πολύ (ούτε καν τις τίγρεις όπως αποδείχτηκε πρόσφατα στη Δεμεσό). Όλοι οι μακροχρόνιοι ιμπεριαλιστικοί πόλεμοι ωθούσαν τους προλετάριους ν' ανακαλύψουν νέους, δικούς τους τρόπους επικοινωνίας και γι' αυτό τελικά μετατρέπονταν σε εμφύλιους, ταξικούς πολέμους. Κι όλ' αυτά ξέρουν πολύ καλά οι κυρίαρχοι πόσο ανθυγιεινά γι' αυτούς μπορούν ν' αποδειχτούν!

Λαβεναίρ
9/91

* βλ. "Οι κόκκινοι" της Αμερικής. Κυριακ. Ελευθεροτυπία, 8-9-91.

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ, Οκτώβριος '91 "Κ.Ε."

ΤΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ήταν το ίδιο: Οι ίδιοι ανθρακωρύχοι, κατά χιλιάδες, διαδήλωναν στους ίδιους δρόμους, κραδαινοντας πάλι απειλητικά, τα ίδια τσεκούρια και λαστάρια.

Ενώ, όμως, τον Ιούνιο του 1990 πήγαν στο Βουκουρέστι μετά από παρακίνηση του προέδρου Ιλιέσκου για να καταστείλουν τις αντικυβερνητικές διαδηλώσεις, τώρα, φτάνοντας πάλι στη ρουμανική πρωτεύουσα από την ανθρακοφόρο κοιλάδα Τζιου, με τρένα που κατέλαβαν, ενώθηκαν με άλλους εργάτες και έδωσαν αιματηρές μάχες με την αστυνομία, πολιορκώντας το προεδρικό μέγαρο και απαιτώντας να παραιτηθούν ο Ιλιέσκου και η κυβέρνηση, αμέσως.

Ο απολογισμός των ταραχών ήταν τουλάχιστον πέντε νεκροί και εκατοντάδες τραυματίες. Τελικά, οι ανθρακωρύχοι έφυγαν από την πρωτεύουσα, πολύ απρόθυμα, όμως, μετά από παραίνεση του αρχηγού τους, Μίρον Κόσμα, τον οποίο οι πιο «σκληροί» κατηγορούν ότι τους «πούλησε στον Ιλιέσκου».

Στα «θύματα» των ταραχών συγκαταλέγεται και ο πρωθυπουργός Πέτρε Ρόμαν, ο τεχνοκράτης που είχε αναλάβει να εφαρμόσει το πρόγραμμα μετάβασης της Ρουμανίας στην οικονομία της αγοράς. Θέλοντας και μη, μετά από διαταγούς και αμφιταλαντεύσεις, ο Ρόμαν αποσύρθηκε και ο Ιλιέσκου διόρισε πρωθυπουργό τον πρώην υπουργό Τσοντόρ Στολογιάν.

Αλλά, δεν πρόκειται για πρόβλημα ηγέτη και προσωπικών ικανοτήτων. Ο αρχηγός των κρατικών υπηρεσιών ασφάλειας (όπου η διαβόητη «Σκεουριτάτε» του καθεστώτος Τσαουσέσκου διατηρεί σημαντική δύναμη) Βιργκίλ Μαργκουρεάνου, μιλώντας στο κοινοβούλιο, μέσα σε πανδαιμόνιο, κάλεσε ολόκληρη την κυβέρνηση να παραιτηθεί και προειδοποίησε ότι νέες, χειρότερες ταραχές θα ξεσπάσουν.

Με σύμπραξη «υπηρεσιών»

Οι αποδοκιμασίες ήταν αποτέλεσμα των υπονοιών ότι ο Μαργκουρεάνου, που κατηγορείται ότι δεν ενημέρωσε τον Ρόμαν όταν οι ανθρακωρύχοι ξεκίνησαν για το Βουκουρέστι, στην πραγματικότητα ήταν ένας από τους υποκινητές των ταραχών. Ο ίδιος ο Ρόμαν, όπως και συνεργάτες του, χαρακτήρισε τις βαιότητες των ανθρακωρύχων απόπειρα κομμουνιστικού πραξικοπήματος, το οποίο οι οπαδοί του εκφράζουν υποψίες ότι οργανώθηκε με τη σύμπραξη των μυστικών υπηρεσιών και με την έγκριση, τουλάχιστον, του Ιλιέσκου.

Αν αυτό αληθεύει, τότε ο πρόεδρος έκανε ένα μοιραίο σφάλμα. Γιατί ήδη, όπως επισημαίνουν οι πολιτικοί αναλυτές, το κίνημα των ανθρακωρύχων ξεφεύγει από κάθε έλεγχο. Οποτε, ανεξάρτητα από το πώς ξεκίνησε η ε-

ξέγερσή τους, η επαπειλούμενη επόμενη έκρηξη πρόκειται να αποτελέσει, ίσως, την «πραγματική επανάσταση της Ρουμανίας», σύμφωνα και με τον τίτλο κύριου άρθρου των «Τάιμς» του Λονδίνου.

Είναι χαρακτηριστικό ότι με τους ανθρακωρύχους συνενώθηκαν εργάτες του Βουκουρεστίου, όπως και φοιτητές, από αυτούς τους ίδιους εναντίον των οποίων πολέμησαν πέρυσι τον Ιούνιο οι ανθρακωρύχοι.

Ως διέξοδο από την κρίση, ο Ιλιέσκου, που υποστηρίζεται από τους γραφειοκράτες του ανατράπέντος καθεστώτος Τσαουσέσκου, λέγεται ότι προκρίνει την προκήρυξη πρόωφων εκλογών, που κανονικά έπρεπε να διεξαχθούν το Μάιο του 1992. Αλλά, με την οικονομική και κοινωνική κρίση που μαστίζει τη Ρουμανία (πληθωρισμός 170%, πτώση της βιομηχανικής παραγωγής 26% μέσα σ' ένα χρόνο, αύξηση της ανεργίας, πείνα) διέξοδος δεν φαίνεται πουθενά.

Δεν είναι μωσαϊκό τις προθέσεις αυτού του περιεχόμενου ν'αναδημιουργήσει άρθρα από τον ημερήσιο τύπο. Βρήκα όμως ενδιαφέροντα αυτή την ανταπόκριση από το Βουκουρέστι. Γιατί ανεξάρτητα από το τι σημαίνει να πετύχουν οι τις δηλώσεις τους τόσο ο Ρόμαν όσο και ο Κόσμα - ο τελευταίος, φιλοφρόνι του Ιλιέσκου και άξιος ανταλλάκτη του έπαρμιού και του βασιλιά, δηλαδή κι' αυτός με τη σειρά του πως και από τις ταραχές κέρδισα ο Ρόμαν - ένα πράγμα γίνεται ξεκάθαρο στο μέγεθος: οι μαυροί της των πολιτικών παιχνιδιών είναι τα εργατάκια. Δε μπορεί κανείς να βασιστεί στην αμεριότητα. Κάτι ακόμα: η διεξοχή από τη κριση είναι η οποία λήψη ε'αφ'εξουχίας, είναι η διεξοχή προς τον αναλυτικότερο αναπληρωτή. Μ'αυτή το σπύσμα φράγνικα τα εκκολά σπύ των φυλλώνων. Αν αυτοί δε κλειθούν τη διεξοχή που τους συμφέρει πούθενά, άλλο τόσο δε φαίνεται προς το παρόν διεξοχή προς την ελευθερία. Ας μην υπερειρηνεύσουμε τη ματαιότητα των «Ρουμανικών. Όπως όλοι οι προλετάριοι της Ανατολικής Ευρώπης, δεν έχουν καταφέρει ακόμα να δημιουργήσουν ένα αυτόνομο κίνημα χενικών ευγενειών που θα έδινε νόημα και διάρκεια στον αγώνα τους. Αλλά ούτως ή άλλως τα κρυφά σώμα αρχίζουν.